

Møte onsdag den 9. april kl. 10

President: J ø r g e n K o s m o

D a g s o r d e n (nr. 72):

1. Spørretime
  - muntlig spørretime
  - ordinær spørretime (nr. 19)
2. Referat

Presidenten: Følgende vararepresentanter har tatt sete:

For Akershus fylke: Harald *Espelund*For Hordaland fylke: Mali Grete Neergaard *Aksnes*

Representanten Harald T. Nesvik vil framsette et privat forslag.

Harald T. Nesvik (FrP): På vegne av representanten John I. Alvheim og meg selv vil jeg fremme forslag om å endre forskrift om vederlag for opphold i institusjon slik at fribeløpet settes til 25 pst. av grunnbeløpet i folketrygden.

Presidenten: Representanten Hill-Marta Solberg vil framsette et privat forslag.

Hill-Marta Solberg (A): På vegne av stortingsrepresentantene Jens Stoltenberg, Ranveig Frøiland, Tore Nordtun, Torstein Rudihagen og meg selv vil jeg framsette et privat forslag om tiltak mot den økende arbeidsledigheten og mot nedbygging av konkurranseutsatt næringsliv.

Presidenten: Forslagene vil bli behandlet på reglementsmessig måte.

S a k n r . 1

Spørretime

- *muntlig spørretime*
- *ordinær spørretime*

Muntlig spørretime

Presidenten: Stortinget mottok mandag meddelelse fra Statsministerens kontor om at følgende regjeringsmedlemmer vil møte til muntlig spørretime:

- statsråd Dagfinn Høybråten
- statsråd Hilde Frafjord Johnson
- statsråd Erna Solberg

De annonserte regjeringsmedlemmer er til stede, og vi er klare til å starte den muntlige spørretimen.

De representanter som i tillegg til de forhåndspåmeldte ønsker å stille hovedspørsmål, bes reise seg. –

Vi starter da med første hovedspørsmål, fra representanten Olav Gunnar Ballo.

Olav Gunnar Ballo (SV): Jeg har et spørsmål til helseministeren.

Gjennom en rekke oppslag i Aftenposten – etter hvert også i andre media – er det avdekket at man i Helse Sør har forandret diagnosen, i hvert fall ved ett av sykehuse- ne, i den hensikt å skaffe sykehuset bedre inntekter ut fra den finansieringsmodellen som eksisterer i dag, den innsatsbaserte finansieringen.

I et oppslag i Aftenposten i dag kommer det fram at helsedirektøren ble kjent med disse forholdene før de første oppslagene kom i media, og at Helsedepartementet ble gjort oppmerksom på forholdene allerede 17. februar. I et brev fra helsedirektøren til Helsedepartementet skriver helsedirektøren:

«Jeg viser til samtale med departementsråd og deg i dag og oversender denne saken komplett i kopi. Vi mener den snarest bør politianmeldes og etterforskes med sikring av dataspor.»

Vi er jo kjent med at Helsedepartementet har foretatt en annen vurdering, og at saken ikke har vært anmeldt til politiet, men at man på andre måter har sett på forholdene. Kan helseministeren begrunne hvorfor en annen løsning er valgt?

Statsråd Dagfinn Høybråten: La meg først slå fast at sykehusene forvalter befolkningens tillit og deres penger, og at det ikke er noen aksept for juks verken med diagnosesetting eller koding i sykehusene.

Straks jeg ble kjent med de forhold som representanten Ballo refererte til, ble det igangsatt en ekstern gjennomgang av Helse Sør, senere også av sykehuset i Arendal, da vi ble klar over det som der hadde foregått. Den gjennomgangen var allerede i full gang da avisene skrev om dette. Det viser at vi handlet meget raskt og kontant i forhold til den informasjonen vi fikk.

Gjennomgangen pågår fortsatt i forhold til sykehuset i Arendal. Det er ikke slik at forholdene ved sykehuset i Arendal ble kjent for oss gjennom denne oversendelsen fra helsedirektøren. Det var planene om å igangsette et prosjekt på regionalt foretaksnivå som ble kjent for oss gjennom den henvendelsen. Vi gjorde på det tidspunktet en vurdering av om hensynet til å sikre bevis, som lå i helsedirektørens oversendelse, tilsa en politianmeldelse. Vi forsikret oss om at de bevis som var relevante, faktisk var sikret, og fant derfor i samråd med regjeringsadvokaten at det ikke på det tidspunktet skulle foretas noen politianmeldelse. Men jeg vil understreke at saken fortsatt er under oppfølging, at det vil bli en tilsynsmessig oppfølging fra Helsetilsynets side, og at spørsmålet om eventuelle strafferettslige følger fortsatt er aktuelt og åpent.

Olav Gunnar Ballo (SV): Jeg vil stille følgende tilleggsspørsmål.

I dagens Fædrelandsvennen uttrykkes det fra ledelsen ved Sørlandet sykehus Arendal, som altså er det sykehuset der det er avdekket at en rekke diagnoser har blitt forandret, at de mener at diagnosekodingen kan være vel så feil ved andre sykehus her i landet som ved sykehuset i Arendal.

Nå er det slik at den innsatsbaserte finansieringen har en modell der diagnosen vil være avgjørende for 70 pst.

av de inntektene som sykehusene har. Ser helseministeren at dagens finansieringssystem i seg selv legger til rette for kreativitet i den hensikt å øke inntjeningen, og at selve finansieringssystemet dermed kan være en av årsakene til at man får en utvikling slik som man har sett ved sykehuset i Arendal, og som kanskje også kan forekomme ved andre sykehus?

Statsråd Dagfinn Høybråten: De forhold som nå er avdekket ved sykehuset i Arendal gjennom den granskingen jeg satte i verk, er høyst kritikkverdige, og de blir fulgt opp både rutinemessig, kvalitetsmessig og ansvarsmessig i forhold til det sykehuset. Jeg kan ikke forholde meg til den type påstander som representanten Ballo nå viste til, annet enn ved å si at det taler sitt klare og tydelige språk at de andre sykehusene i Helse Sør avviste forslaget om å sette i gang et kodeprosjekt på de premissene som var foreslått.

For øvrig må jeg si at jeg gav en bred redegjørelse om dette i stortingssalen i går i forbindelse med en interpellasjon fra Asmund Kristoffersen, hvor jeg gav uttrykk for at jeg mener at vi fortsatt bør ha et system som stimulerer sykehusene til å behandle flere pasienter raskere, slik innsatsstyrt finansiering gjør. Det stiller store krav til kontroll, og det følger vi opp.

Presidenten: Det blir tre oppfølgingsspørsmål – først Asmund Kristoffersen.

Asmund Kristoffersen (A): Som helseministeren nevnte, hadde vi i går en omfattende debatt omkring forhold som knyttet seg til eventuelt juks med finansieringssystemet, og jeg ble ganske beroliget over de grep som helseministeren hadde tatt på generell basis. Men det er jo slik at dette systemet bygger på tillit mellom sentrale helsemyndigheter og det enkelte sykehus og den enkelte lege. Og hvis det er slik at noen skulle tilrane seg penger utover det de har krav på, vil det gå ut over pasienter i andre områder, for vi må jo anta at de har en felles kake å dele.

Har helseministeren noen grunn til å anta at det vi nå har sett eksempler på, kan være et trekk i andre helseregioner enn der det nå synes å være avdekket?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Som jeg redegjorde for i mitt svar i debatten i går, er det min oppfatning at det i den norske helsetjenesten er en høy etisk standard i forhold til å gjøre ting rett. Det er helt avgjørende at det er en sammenheng mellom den undersøkelse av pasienten som blir foretatt, den diagnosen som settes, og den koding som gjøres, og dermed den økonomiske uttelling som gis gjennom stykkprisfinansieringssystemet.

Det er også min oppfatning at dette systemet krever en god del skjønn, og at det dermed kan bli en del feil. Men det er ikke det samme som at det skal være aksept for og mulighet for bevisste feil, som faktisk, på uberettiget grunnlag, kan tilføre sykehusene inntekter som de ikke skulle hatt. Vi vil sørge for at kontrollsystemene fanger

opp det, og at de riktige inntekter blir avregnet gjennom avregningssystemet.

Presidenten: Sigbjørn Molvik – til oppfølgingsspørsmål.

Sigbjørn Molvik (SV): Det systemet som legen i Arendal hadde utviklet, syntes direktøren i Helse Sør var en så god idé at han foreslo dette som et pilotprosjekt ved fire andre sykehus i regionen. I ettertid har det vist seg at kodingen var feilaktig, og sykehuset i Arendal har også langt på vei innrømmet det. De vil betale tilbake 6 mill. kr, som de urettmessig har fått ved denne kodingen. Den aktuelle legen har fratrudd sin stilling med øyeblikkelig virkning, og de fire andre sykehusene sa tvert nei til å være med på dette fordi de så at det var helt uakseptabelt. Likevel forsøker styret i Helse Sør å bagatellisere den rolle ledelsen i det regionale helseforetaket har hatt i dette, og uttrykker full støtte til administrerende direktør. Er helseministeren enig i de vurderingene som styret i Helse Sør har gjort når det gjelder den rolle ledelsen i det regionale helseforetaket har spilt i denne saken?

Statsråd Dagfinn Høybråten: La meg først få korrigere representanten Molvik når det gjelder fakta. Det er ikke slik at ledelsen i Helse Sør på det tidspunkt da de vurderte et pilotprosjekt, kjente til kodepraksis i Arendal. Den praksisen har for øvrig pågått fra 2000, altså fra før helseforetakssystemet ble etablert.

Jeg mener at ledelsen i Helse Sør har gjort seg skyldig i grove feilvurderinger og har opptrådt kritikkverdig i denne saken. Det har jeg skriftlig gitt uttrykk for overfor styret i Helse Sør, og jeg har fått styrets fulle og hele beklagelse i forhold til de kritikkverdige forholdene jeg har rettet søkelyset mot. Jeg har også fått en omfattende plan fra styret om hvordan de vil rette opp dette. Jeg kan derfor ikke være enig i at styret bagatelliserer det som har foregått. Det har ikke dekning i de dokumenter jeg har fått meg forelagt.

Presidenten: Ola D. Gløtvold – til oppfølgingsspørsmål.

Ola D. Gløtvold (Sp): Denne skandalen, som en må kunne kalle det, fra Helse Sør er begrunnet i urettmessig å kunne tjene penger ved å få en høyere inntjening enn det man skulle hatt. Noe av dette ligger i finansieringssystemet. Vil helseministeren vurdere å endre innsatsstyrt finansiering slik at ISF-biten kanskje blir lavere enn nå? Vi vet at det er partier som vil ha den mye høyere enn dagens finansiering, men dermed blir incitamentet til å trikse enda sterkere.

Det som bekymrer meg mest i forbindelse med denne triksingen, er faktisk det som er triksing med diagnoser. Vil helseministeren og departementet følge opp slik at ingen etter dette får feil diagnose i sin private journal?

Hvis man fra sykehusets side gjennomførte dette fullstendig, regner jeg også med at det er feil diagnose i den private journalen til en del av disse pasientene, som kan

være belastende, f.eks. har de som ble operert for å fjerne mandler, fått en alvorligere og farligere diagnose.

Statsråd Dagfinn Høybråten: La meg slå fast, kliniske klart: Det må være samsvar mellom de medisinske undersøkelser som er foretatt, den diagnose som settes, og den koding som legges inn i oppgjørssystemet. Det er det som er i fokus for det kvalitets- og oppryddingsarbeidet som Helse Sør har påtatt seg å gjøre, og som vi følger på nasjonalt plan i forhold til en rekke tiltak som det ville føre for langt å gå inn på her, men som jeg redegjorde for for Stortinget i går.

La meg, når det er sagt, si at når representanten Gløtvold sier – hvis jeg oppfattet det riktig – at det å tjene penger urettmessig skulle ligge i systemet, må jeg ta klart avstand fra det. Vi hadde tidligere et system som stimulerte til å ha lange ventelister, fordi man fikk rammer, og man fikk mer penger hvis man hadde lange ventelister. Så valgte Stortinget bevisst et system hvor man skulle få oppgjør etter hvor mange man behandlet. Det har ført til at flere har fått hjelp raskere, og det har ført til at køene er blitt kortere. Det må vi ikke glemme i denne debatten.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Gunhild Øyangen (A): Jeg har et spørsmål til utviklingsministeren.

Krigen i Irak har ført til ufattelige menneskelige lidelser. Gjennom media får vi daglig rapporter om drepte og hardt skadde sivile. Kvinner, barn og eldre rammes. Vi hører om sykehus som er i ferd med å gå tomme for medisiner og utstyr. Vi hører om amputasjoner som må foretas uten bedøvelse.

Det er bygd opp betydelig flyktningberedskap utenfor Iraks grenser, mens hjelpeapparatet inne i Irak er utilstrekkelig. Behovet for hjelp er akutt. I dag har vi hørt at Norge har sendt sykehusutstyr til Irak. Hvilke muligheter er det for at denne akutthjelpen når fram, og er det mer Norge kan bidra med mens krigen ennå pågår?

Statsråd Hilde Frafjord Johnson: Jeg deler helt representanten Øyangers beskrivelse av den situasjonen som nå er på bakken i Irak. Det er ingen tvil om at Regjeringen har gjort en betydelig innsats ved å stille midler til disposisjon ikke bare for den humanitære bistanden, men også for en tidlig gjenoppbygging av Irak etter at krigshandlingene er over.

Når det gjelder representanten Øyangers spørsmål, har vi håndtert den akutte situasjonen – som i og for seg er utenriksministerens konstitusjonelle ansvar – ved på anmodning fra Verdens Helseorganisasjon og i samarbeid med Røde Kors-systemet å sende et sykehus ned til Irak i dag. Det vil kunne tas i bruk umiddelbart. Dette er skjedd på bakgrunn av NOREPS-systemet og den beredskap som er opprettet i Norge, og vil være i størrelsesorden 6 mill. kr. Sykehuset vil kunne tas i bruk med en gang fordi Røde Kors har adgang inn i området i henhold til sitt mandat og Genèvekonvensjonen. Det samme gjelder også flere FN-organisasjoner. FN-organisasjonene

har et eget humanitært mandat, slik at de umiddelbart kan gå inn, i tillegg til Røde Kors.

Når det gjelder FN, har vi stilt 10 mill. kr til disposisjon – av de nye 250 mill. kr som Regjeringen lanserte for et par uker siden – som skal være et bidrag til å koordinere FNs virksomhet, slik at et koordinert FN kommer inn nå og kan gi umiddelbar hjelp.

Til sammen har Regjeringen da stilt 410 mill. kr til disposisjon. Dette er faktisk mer enn det man stilte til disposisjon for Afghanistan, til tross for at også olje for mat-programmet inneholder et betydelig beløp som skal brukes til humanitær krisehjelp.

Gunhild Øyangen (A): Jeg takker statsråden for svaret.

Utover det akutte behovet for hjelp vil det være behov for bistand til Irak i lang tid framover. Det gjelder bl.a. vannforsyning, matforsyning, helsetjenester og utvikling av folkestyre.

Det er viktig at verdenssamfunnet ikke glemmer folket i Irak når tv-kameraene blir slått av. Arbeiderpartiet mener at FN bør spille en sentral rolle i gjenoppbygingsarbeidet. Vi mener at Norge aktivt må bidra uten at det rammer bistandsforpliktelser vi allerede har i dag. Vi mener at bistanden til Irak må gis i form av ekstraordinære bidrag og ikke tas fra andre fattige og lidende.

Kan statsråden bekrefte at pengene blir bevilget ekstraordinært, slik at det ikke går utover de bistandsforpliktelsene Norge allerede har i dag?

Statsråd Hilde Frafjord Johnson: Regjeringen har i sin forberedelse og sin lansering av de nye 250 mill. kr – altså de 410 mill. kr til sammen – sagt at dette ikke skal gå ut over andre nødlidende i andre deler av verden, og vi vil selvfølgelig komme tilbake til Stortinget med hvordan dette skal skje. Men ja, det skal ikke gå ut over andre nødlidende i andre deler av verden!

La meg også benytte sjansen til å si at Regjeringen deler Arbeiderpartiets og representanten Øyangers vurdering av betydningen av at FN tar ledelsen i koordineringen av gjenoppbyggingsinnsatsen. Og det vi fikk høre i går på pressekonferansen mellom president Bush og statsminister Blair, hvor man sa at FN skal ha en vital rolle i gjenoppbyggingen, tyder på at dette går i riktig retning, og at det syn Norge og også Arbeiderpartiet og representanten Øyangen har lagt til grunn, kanskje kan se ut til å bli det opplegget man lander på.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Marit Nybakk.

Marit Nybakk (A): Jeg vil gjerne følge opp det som er knyttet til FN som koordinator, og også de utspillene vi har hatt fra både Bush, Blair og for så vidt også Chirac.

FN ble satt på sidelinjen da denne krigen startet. Det har både Arbeiderpartiet og Regjeringen beklaget. Nå er det helt nødvendig, som også statsråden understreket, å få en planmessig oppbygging av landet, men også nødvendig å hindre at gjenoppbyggingen av Irak, og for den

saks skyld også humanitær innsats, blir preget av dragkamp mellom stormaktsinteresser. Hva vil Regjeringen gjøre for å trygge at FN og det irakiske folkets interesser settes foran de ulike stormaktsinteressene som vi nå aner?

Statsråd Hilde Frafjord Johnson: La meg først si at Regjeringen deler representantens vurderinger. Vi er opptatt av at FN i gjenoppbyggingen får den ledende rollen, den koordinerende funksjonen. Det er også viktig at vi i denne sammenheng har med oss to forhold. Det ene er olje for mat-programmet, som etter alt å dømme har ca. 11 milliarder US dollar i bunnen, som ikke bare kan benyttes til humanitær krisehjelp, men også til gjenoppbygging, og som FN har det administrative ansvaret for, ved generalsekretæren. Det hører med i dette bildet.

Det er også viktig at generalsekretær Kofi Annan har utnevnt en egen spesialrådgiver, og at Bush og Blair i går på pressekonferansen sa at de ønsker å samarbeide med FNs generalsekretærs spesialrådgiver. Det er viktig at FN får denne sentrale rollen i tiden framover, slik at nettopp det som representanten er bekymret for, ikke skjer.

Presidenten: Kjetil Bjørklund – til oppfølgingsspørsmål.

Kjetil Bjørklund (SV): Etter SVs oppfatning kan det ikke være tvil om at USA vil sitte med et tungt ansvar for å bidra økonomisk til gjenoppbyggingen av Irak. Men det er heller ingen tvil om at USA ikke kan være de som styrer gjenoppbyggingen og styrer Irak etter krigen. Det vil de verken ha rett eller legitimitet til.

Det må være FN som har ansvaret for et overgangsregime dersom det er behov for det, og som tar ansvaret for å koordinere internasjonal bistand til gjenoppbygging av Irak. Er Regjeringen enig i dette? Og vil Regjeringen gjøre det klart overfor USA at dette er forutsetninger for at Norge kan gå inn i et samarbeid om langsiktig bistand til gjenoppbyggingen av Irak?

Statsråd Hilde Frafjord Johnson: Først vil jeg ta et forbehold når det gjelder langsiktig bistand til gjenoppbygging av Irak. Irak er i utgangspunktet et rikt land. Irak er et land med betydelige oljeressurser. Det er viktig at vi har en viss nøkternhet i vurderingen av betydningen av behovet for en langsiktig innsats. Vi skal være med i en gjenoppbygging umiddelbart etter krigen i en overgangsperiode, og der tar vi ansvar. Men jeg er veldig opptatt av at vi ikke glemmer nødlidende i andre deler av verden, der nøden og krisen faktisk er minst like stor. La det ligge i bunnen.

Når det så gjelder opplegget for gjenoppbygging, er det veldig viktig, som jeg også sa i stad, at koordineringen og den ledende rollen og den vitale rollen skjer ved FN, og at de har denne funksjonen. Når det gjelder interim-administrasjonen, er det veldig avgjørende at dette er noe som irakerne selv kan ta et eierskap i. Det er Regjeringens syn. Det er viktig at dette blir ivaretatt. Jeg leste i hvert fall det som ble sagt i går, som positivt i så hense-

ende. (Presidenten klubber.) Om man skal lande på en Øst-Timor-modell, der FN tar hele styringen, er jeg usikker på. Det er det altfor tidlig å si noe om.

Presidenten: Åslaug Haga – til oppfølgingsspørsmål.

Åslaug Haga (Sp): Det er, som vi alle vet, en meget alvorlig humanitær situasjon i Irak. Norge stiller opp i så henseende, og det skulle bare mangle at vi ikke gjorde det. Men problemet nå er at den humanitære hjelpen ikke kommer inn. Det påhviler sjølsagt de krigførende parter et alvorlig ansvar for å få hjelpen inn, og å få den inn nå. Vi vet at sykehus i Bagdad ikke har basisutstyr for å håndtere den aktuelle situasjonen. Det er da viktig at det nå legges press på USA, Storbritannia og deres allierte for at de gjør det mulig å bringe inn humanitær hjelp. Mitt spørsmål til utviklingsministeren er: Hvilken dialog har Regjeringa nå med USA og Storbritannia og deres allierte om at de må åpne opp stengsler, slik at nødhjelp kommer inn?

Statsråd Hilde Frafjord Johnson: Etter Genèvekonvensjonen og folkeretten er det de militære styrkene som ikke bare har ansvaret for å sikre sivilbefolkningen og avhjelpe humanitær lidelse, men også for å sikre humanitære korridorer for hjelp. Det er så de som har et spesielt mandat til dette, som skal inn og bidra – det være seg FN-organisasjoner, Røde Kors eller ICRC.

Når det gjelder sistnevnte, har de til en viss grad fått mulighet til å komme inn, men krigshandlingene har forhindret, som også representanten var inne på, en betydelig hjelpeinnsats. Dette gjør vi nå noe med. Vi forsøker å bidra til at hjelpen kan komme inn.

I forrige uke var utenriksministeren i USA og drøftet disse spørsmålene både med FNs generalsekretær, med andre aktører og med amerikanske myndigheter. Jeg reiser over til neste uke og vil også ha anledning til å drøfte disse spørsmålene. Det er viktig at alle humanitære aktører nå er opptatt av og bidrar til dialog med koalisjonsstyrkene, slik at man kan komme inn med den hjelpen som er nødvendig.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Presidenten vil i de etterfølgende hovedspørsmål kun tillate to oppfølgingsspørsmål, hvis ikke noe spesielt skulle skje, slik at vi rekker gjennom den lange listen med hovedspørsmål.

John I. Alvheim (FrP): Mitt spørsmål går til den ærede helseminister.

Odelstinget vedtok den någjeldende pasientrettighetslov i juli 1999. Loven hjemler imidlertid ikke rett til å få godtgjort utgifter til sykehusbehandling slik at norske pasienter kan få rett til behandling innenfor en individuelt fastsatt medisinsk begrunnet tidsramme. I Sem-erklæringen er det nedfelt at denne regjeringen skulle komme tilbake med en utvidet rettighetslov, noe som så langt ikke har skjedd.

Fremskrittspartiet fremmet i 2001 forslag om endring av pasientrettighetsloven som gir norske pasienter en lovhjemlet rett til behandling på det offentliges regning, enten ved private sykehus eller ved sykehus i utlandet, hvis den individuelt fastsatte tidsramme ble oversittet. Forslaget fikk ikke flertall i Odelstinget. Når vil helseministeren legge frem forslag til endring av pasientrettighetsloven som lovhjemler pasientenes rett til behandling ved private klinikker eller ved sykehus i utlandet når den medisinske begrunnede tidsramme er oversittet?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Regjeringen har med basis i Sem-erklæringen og regjeringserklæringen overfor Stortinget arbeidet med et lovforslag som skal endre pasientrettighetsloven på de punkter representanten Alvheim nå tar opp.

Vi kommer til å foreslå at retten til behandling blir knyttet til en individuelt fastsatt frist, som skal fastsettes på medisinsk grunnlag. Vi kommer til å foreslå at dersom de regionale helseforetakene som har sørge-for-ansvaret, ikke oppfyller fristen innen dens utløp, skal pasienten ha en rett til å få behandling i et privat sykehus i Norge eller i et sykehus som staten har avtale med i utlandet. Vi kommer til å foreslå at de regionale helseforetakene overtar ansvaret for pasientbroen, slik vi kjenner den i dag, og at Rikstrygdeverket får ansvar for å forvalte avtalen med de utenlandske sykehusene, slik de har gjort i forbindelse med pasientbroen.

Dette lovforslaget vil bli lagt fram for Stortinget om meget kort tid, slik at Stortinget har muligheten til å behandle det i vår dersom det ellers ligger til rette for det.

John I. Alvheim (FrP): Jeg takker statsråden for svaret og sier meg svært glad for at Fremskrittspartiet skal få fullt gjennomslag for pasientenes soleklare rett til medisinsk behandling innen en fastsatt tidsfrist på medisinsk grunnlag.

Jeg forutsetter også at rettighetsloven vil inneholde hjemmel for at fritt sykehusvalg også skal gjelde private sykehus, private klinikker og øvrige private helsetilbud, og at loven blir så enkelt og klart formulert at en ikke trenger en byråkratisk juridisk mølle for å få fremmet sitt krav når behandlingsfristen for det offentlige er oversittet. Kan helseministeren bekrefte det?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Ja, jeg kan bekrefte at Regjeringen i denne proposisjonen også vil foreslå å utvide det frie sykehusvalget til å omfatte private sykehus som har avtale med de regionale helseforetakene, slik vi varslet i regjeringserklæringen.

Presidenten: Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Kari Lise Holmberg (H): Jeg har et spørsmål til kommunalministeren.

Det har i altfor lang tid vært fokusert på mulla Krekar, og nå har det igjen dukket opp en sak som vi stiller oss hoderystende til. Både wa Wamwere-saken og mulla Krekar-saken har synliggjort mangler og svakheter ved

vårt norske system, ikke bare i forhold til utlendingspolitikken, men like mye i forhold til trygdesystemet og forvaltningen generelt. Da må det være riktig å spørre: Hvorfor har vi fått mulla Krekar-saken og wa Wamwere-saken? Er lovverket vårt utilstrekkelig, eller er det rutine-ene som svikter? Og hva med oppfølging og kontroll av de lovene og de reglene vi har? Spørsmålene rundt disse og liknende saker har blitt mange.

Kommunalministeren har ansvaret for utlendingsforvaltningen, mens trygd, skatt og juridiske spørsmål tilligger andre statsråder. Men vil kommunalministeren, som del av regjeringskollegiet, sørge for at alle forhold rundt wa Wamwere-saken blir klarlagt, for så å bli fulgt opp med nødvendige tiltak?

Statsråd Erna Solberg: Det er mange enkeltsaker som selvfølgelig kan stille koordinering av ulike opplysninger i en sammenheng.

Jeg har lyst til å understreke at utlendingsmyndighetene og mitt ansvarsområde ikke har noe knyttet til Wamwere-saken. Det er spørsmål som hører inn under Sosialdepartementet, og til dels under Utenriksdepartementet, når det gjelder de to enkeltsakene som har kommet opp. Det er ingen utlendingssak knyttet til Wamwere. Det er i hvert fall ikke under mitt ansvarsområde å kunne svare på det. Jeg har bare registrert, som også andre her i salen nok har registrert, at sosialministeren har klargjort at trygdevesenet allerede for en tid tilbake var blitt gjort oppmerksom på at det kunne være en sak knyttet til dette. Det har vært igangsatt arbeid, også før de siste ukers oppslag i VG, for å følge opp saken knyttet til trygdeutbetalingene.

Når det gjelder mulla Krekar-saken, er utgangspunktet at i mange av disse sakene er det vanskelig å få dokumentasjon. Det ble på midten av 1990-tallet vurdert et spørsmål knyttet til mulla Krekars oppholdstillatelse i Norge. På det tidspunktet hadde man ikke avgjørende bevis for at han hadde brutt forutsetningene – nemlig at man kunne dokumentere at han hadde vært hyppig tilbake i sitt hjemland – men man visste at han hadde vært utenfor landet. På det tidspunktet ble saken lagt vekk, nettopp fordi man ikke hadde sterk nok dokumentasjon til å kunne gjøre noe. I det øyeblikket dokumentasjonen ble frembrakt, og man fikk større innsyn i saken, satte utlendingsmyndighetene og PST i gang arbeidet knyttet til spørsmålet om hans oppholdstillatelse, som vi nå altså har gående med klagebehandling i utlendingsforvaltningen.

Kari Lise Holmberg (H): Forutsetningen for et godt flerkulturelt samfunn er toleranse og respekt og likebehandling. Vi skal ha de samme rettigheter. Vi skal også ha de samme plikter. Jeg er tilbake til wa Wamwere igjen, som selv, med sine egne uttalelser, fokuserte på debatten om holdninger og om rasisme, og holdningene går på vårt norske system. Men han snur saken på hodet når han hevder at det var han som skulle blitt spurt av de norske trygdemyndighetene. Det er jo stikk i strid med

norsk regelverk. Men jeg tror faktisk at det er flere enn wa Wamwere som kan leve i en slik villfarelse.

Ser kommunalministeren at det er behov for å få slått fast en del grunnleggende holdninger og prinsipper i samfunnet vårt, og har kommunalministeren noen tanker om hvordan vi kan gå fram?

Statsråd Erna Solberg: Vi har startet arbeidet med en stortingsmelding som vi for øyeblikket kaller stortingsmelding om det flerkulturelle samfunnet. Det kommer til å være en melding som vi skal fremme i 2004, med fokus på hvordan det norske samfunnet endrer seg, ikke bare når det gjelder rettigheter og plikter for dem som kommer til Norge, men også når det gjelder endringer i det norske samfunnet. Det er altså ikke en diskusjon om det vi tradisjonelt vil kalle integreringspolitikk, som dreier seg om hvilke tiltak det er for nyankomne, men hvilke endringer man vil gjøre. Det er naturlig i den sammenheng å diskutere bredt også de problemer som kan oppstå f.eks. ved eksport av trygd, fordi trygd er en rettighet i vårt samfunn. Det vil være mange som reiser tilbake til hjemlandet sitt, slik at de får alderdomstrygd eller uføretrygd etter å ha bodd i Norge, i en periode fremover.

Dette er generelle spørsmål som vi vil ta inn i en diskusjon som går på utfordringene for det norske samfunnet. Det er samtidig også slik at noen av disse rettighetene er individuelle rettigheter som også vil være der når man reiser tilbake. Vi lever i et mer internasjonalt samfunn. Det vil bli vanskeligere å kontrollere, men jeg er helt sikker på at sosialmyndighetene kommer til å jobbe med spørsmålet om kontroll i forhold til disse sakene, i årene fremover.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Per Sandberg.

Per Sandberg (FrP): Kommunalministeren har signalisert et ønske om omorganisering av utlendingsloven, og særlig da omorganisering av forholdet mellom regjering, storting og UDI.

I sin tid stod Høyre og Fremskrittspartiet sammen i forhold til å si nei til den endringen som skjedde fra 2001. Det er ikke noen tvil om at i dag er ansvaret på en måte pulverisert gjennom det at Stortinget ikke kan ta ansvar, Regjeringen ikke kan ta ansvar, mens UDI på sin måte opptrer fra dag til dag med nye ordninger. Samtidig signaliserer også kommunalministeren et ønske om omorganisering, men at det først skal skje om ett år.

Kunne det vært mulig å få en slik sak for Stortinget ganske raskt, eller må det være nødvendig at Stortinget, gjennom Fremskrittspartiet, må fremme forslagene, slik at saken kommer til raskere behandling?

Statsråd Erna Solberg: En omorganisering av utlendingsforvaltningen dreier seg om å endre det lovverket som er lagt til grunn. Å endre lovverket tar altså betydelig lengre tid enn at det kan fremmes direkte for Stortinget. Ett av problemene med det lovverket man har i dag,

er nok at man ikke har vurdert godt nok styringsforholdene mellom departementet og de to ulike delene av utlendingsforvaltningen og styringsforholdet de to imellom. Hvis man ikke bruker tiden til å gå gjennom dette og skape ordentlige styringsforhold og balanse, vil sannsynligvis det å rushe et lovverk igjennom før sommeren nå gi oss nye fallgruver.

Det er to områder jeg mener det er viktig å se på nå. Man vil selvfølgelig også kunne diskutere en helhetlig omorganisering, men jeg har lyst til å advare mot å tenke at vi skal gå tilbake igjen og rykke opp med roten alle nye organisasjoner som etableres. Først nå begynner f.eks. UNE å være fullt opp bemannet og fungere med full kraft, på grunn av saksmengden som kommer. Men det er to områder jeg tenker på, og det er landvurderinger og lovfortolkning.

Presidenten: Signe Øye – til oppfølgingsspørsmål.

Signe Øye (A): Kommunalministeren har tatt til orde for at man vil ha en gjennomgang av utlendingsforvaltningen. Arbeiderpartiet er enig i at det er all grunn til å se kritisk på de vedtatte ordningene, og om de fungerer optimalt.

Blant annet er det slik at landkunnskaper, om det er farlig å reise til et land eller ikke, nå vurderes av tre instanser. Kommunalministeren har tatt til orde for at det kan være fornuftig å redusere dette til to nivåer. Hvorfor mener ikke kommunalministeren at det beste hadde vært om det var ett nivå som gav kunnskaper om landene, om det er farlig å reise dit, slik at man har kun én instans å forholde seg til, og som også er den som man kan stole på?

Statsråd Erna Solberg: Det er slik at vi nå starter et arbeid med å vurdere styringsforholdene. Vi har akkurat fått overlevert evalueringen av hvordan Utlendingsnemnda fungerer, noe som er startpunktet for departementets videre arbeid med styringsforholdene. Vi har ikke konkludert på om det skal være verken tre eller to nivåer. Det er altfor tidlig å si noe fastlåst om hva som skal være. Men jeg har lyst til å minne om at det som stod i avisen, dreide seg om hvorvidt vi skulle ha et utenriksdepartement som foretok sine ting og at det andre nivået, utlendingsforvaltningen, skulle foreta en vurdering av sikkerheten knyttet til bl.a. menneskerettigheter. Jeg tror aldri vi kommer i den situasjonen at vi kan ha et utenriksdepartement som også står ansvarlig for vurderingen av menneskerettighetssituasjonen og tilbakesending av flyktninger. Det tror jeg ville vært veldig vanskelig å håndtere, og det finnes det ingen land som gjør. Derfor vil det nok være naturlig at man har to instanser til å vurdere situasjonen. Det vil kunne være utenrikspolitiske implikasjoner forbundet med hvordan man vurderer ting, som det er lettere for utlendingsforvaltningen å ha synspunkter på.

Presidenten: Vi går til neste hovedspørsmål.

Reidar Sandal (A): Eg vil gjerne stille eit spørsmål til kommunal- og regionalministeren.

Statsråd Solberg har ført ein sterk kampanje for konkurranseutsetjing. Ho har rundhanda slått fast at f.eks. omsorgsoppgåver like godt kan løysast av private aktørar som av kommunen.

For kort tid sidan uttalte ho i Dagsavisen at det ikkje finst fagleg belegg for at konkurranse går ut over kvaliteten. Statsråden hevda attpåtil at mykje kunne tyde på at private aktørar gav dei beste tenestene. Dei siste vekene har media gjort oss kjende med sterkt kritikkverdige forhold i eldreomsorga. Solveig Skinnarland på Risenga Bo- og Omsorgssenter er eitt eksempel.

Spørsmålet til kommunal- og regionalministeren blir derfor: Er statsråden like entusiastisk som før i trua på at konkurranseutsetjing ikkje går ut over kvaliteten på omsorgstenester?

Statsråd Erna Solberg: Ja. Sosial- og helsetilsynet, som er landets faglige tilsyn for vurdering av situasjonen både i eldreomsorgen og i andre deler av helsesektoren, har sagt det jeg også uttalte til Dagsavisen samtidig, at det i de tilsynsrapporter de har, ikke finnes noe faglig belegg for å si at det er dårligere kvalitet eller dårligere bemanning ved private sykehjem eller konkurranseutsatte sykehjem enn ved offentlige sykehjem. Hvis man ser på våre nabolands vurderinger, er det heller ingenting som tilsier det. Det er store forskjeller også innenfor offentlig sektor. Jeg tror at mange av de oppslagene vi har sett, som viser en situasjon som vi absolutt ikke ønsker å ha, men som har fokusert på private og konkurranseutsatte sykehjem, kunne vi dessverre også ha opplevd ved offentlig drevne sykehjem. Det er ingen tvil om at vi også har ganske alvorlige tilsynsrapporter fra deler av den offentlige drevne eldreomsorgen pr. i dag. Derfor synes jeg ikke at det finnes noe faglig belegg for det som Arbeiderpartiet forsøker å fremheve med hjelp av Kommuneforbundet, nemlig at konkurranseutsetting går på kvaliteten løs. Konkurranseutsetting, i f.eks. Trondheim kommune, var derimot et tiltak for å bedre kvaliteten. Man konkurranseutsatte altså ikke på pris, men på en gitt pris og hvilken kvalitet man kunne få for det.

Jeg opplever nok at Arbeiderpartiet nå forsøker å ri prinsipper som de ikke har grunnlag for faglig, basert på tabloide oppslag. Jeg tror man skulle tenkt litt grundigere igjennom det før man gjorde det, for det finnes altså ikke noe faglig belegg for påstandene om at det er dårligere kvalitet ved de konkurranseutsatte sykehjemmene.

For øvrig synes jeg det er viktig, og det er en av de tingene Kommunaldepartementet jobber med, å sikre god kompetanse for bestilleren i kommunen, slik at man sørger for å stille riktige kvalitetskrav når man konkurranseutsetter. Og det jobber Kommunaldepartementet med å gi kommunene mulighet til.

Reidar Sandal (A): Eg takkar for svaret og for rådet. Eg vil gjerne gi følgjande sitat:

«Konkurranseutsetting til private kommersielle aktører betyr ganske sikkert billigere tjenester, men hva

med kvaliteten? Skal sykehjemspasientene i siste del av livet stelles av ansatte som ikke har tid til å holde dem i hånden?»

Dette er ord som eg kan stille meg heilt og fullt bak, men det er ikkje mine og Arbeidarpartiet sine. Dette er faktisk ord som Kjell Magne Bondevik skreiv i Dagsavisen før valet i 2001.

Den siste tida har vi verkeleg fått sett kva konkurranseutsetjing kan medføre av altfor dårleg pleie og omsorg. Sjukeheimstenestene blir kanskje billegare, men kva med kvaliteten? Svaret som statsråd Solberg nettopp har gitt, tyder på at ho framleis har eit heilt anna syn enn Bondevik. Spørsmålet mitt blir derfor: Kva er det som er svikten i Kjell Magne Bondevik sitt syn på konkurranseutsetjing av eldreomsorga, som eg nettopp refererte?

Statsråd Erna Solberg: Jeg oppfatter at Kjell Magne Bondevik har vært opptatt av at man må sikre kvaliteten også ved konkurranseutsetting. Det er jeg også opptatt av, for det å være gode bestillere i de enkelte kommunene, sørge for at man har definert hvilken kvalitet man skal ha når man konkurranseutsetter, er noe av det viktigste man gjør i en prosess ved konkurranseutsetting. Derfor viser det seg også at det ikke er noe faglig belegg for det som representanten Sandal nå forsøker å finne faglig belegg for. Det er ikke slik at enkeltepisoder som det skrives om i avisen, nødvendigvis er representative for forskjellene som måtte være mellom offentlig og privat drevne sykehjem. Det viktigste er at kommunepolitikere er klar over hvilken bestillingsfunksjon de har. Da kan de også være sikre på og garantere for kvaliteten på de enkelte sykehjem. De effektivitetsnettverkene vi nå har fått rapporter om, viser at kvaliteten er ekstremt forskjellig internt i kommuner, også hvor alt er drevet av det offentlige.

Presidenten: Til tross for presidentens motvilje vil det her bli tillatt med tre oppfølgingsspørsmål – først Sigvald Oppebøen Hansen.

Sigvald Oppebøen Hansen (A): I den seinare tida har me sett stygge eksempel på kva konkurranseutsetjing av eldreomsorga kan føre til. Kvaliteten på tenestene blir i fleire tilfelle dårleg. Pleietrengande eldre er blitt skadelidande. Kommunal- og regionalministeren står likevel steilt på synet sitt: Ho lovprisar ukritisk konkurranseutsetjing.

Me kan ikkje eksperimentere med dei eldre. Tilbodet me gjev dei, må halde ein forsvarleg kvalitet. Det må no bli klart kva for følgjer ytterlegare konkurranseutsetjing får. Greier dei profittbaserte aktørane å setje dei faglege krava som må gjelde? Det må vere eitt av kjernespora. Spørsmålet mitt til kommunal- og regionalministeren er da følgjande: Vil statsråden ta initiativ til å stoppe ytterlegare konkurranseutsetjing av eldreomsorga fram til følgjene er skikkeleg utgreidde?

Statsråd Erna Solberg: Det er ikke slik at det er de som driver sykehjemmene, som skal fastsette kvalitets-

kravene. Det er de som etterspør en tjeneste og sender ut et anbud, nemlig kommunen som bestiller, som skal definere hvilken kvalitet som skal foreligge i et anbud, hvis det er konkurranse på pris det er snakk om. Det er en helt feilslått oppfatning fra spørderen at det ikke er et kommunalt ansvar å sørge for kvaliteten. I all konkurranseutsetting er det et kommunalt ansvar å fastsette kvaliteten på forhånd. Men jeg skjønner jo hvorfor Arbeiderpartiet ikke skjønner at konkurranse kan være bra, hvis man ikke har det elementære grunnlaget at det er politikernes jobb å definere og etterspørre kvaliteten i forhold til brukerne av offentlige tjenester.

La meg så si at jeg har sett mange gode eksempler på konkurranseutsetting i media i den senere tiden. Jeg har sett det på St. Hanshjemmet, hvor man har klart å spare 13 mill. kr, og hvor man også har klart å forbedre kvaliteten. De kommunalt ansatte vant anbudet selv. De har i prosessen med konkurranseutsetting fått mer fornøyde brukere og bedre og billigere drift. Det er et godt eksempel på at konkurranseutsetting er en god vei å gå.

Jeg tror vi trenger den dynamikken som konkurranse også innenfor denne type tilbud gir, nemlig at man finner frem til gode organisasjonsformer.

Presidenten: Per Sandberg – til oppfølgingsspørsmål.

Per Sandberg (FrP): La meg først si at jeg stiller meg helt og fullt på linje med statsråden i forhold til Arbeiderpartiet og deres kampanje mot det som måtte være bra i forhold til konkurranseutsetting. Jeg mistenker Arbeiderpartiet for å bruke de forferdelige eksemplene vi har hatt i media i det siste, til å dekke over egne synder, i forhold til at vi har enkelte rapporter som viser at i 40 pst. av offentlige institusjoner i kommuner der Arbeiderpartiet har styrt, er det uverdige forhold. Så det er klart at Arbeiderpartiet vil bruke dette for alt det er verdt.

Det er også interessant at statsråden peker på hvem som har ansvaret for å tegne kvaliteten og innholdet når det gjelder anbudsprinsipp. Mitt spørsmål går litt lenger enn det: Kan statsråden være med på kanskje å vurdere hvorvidt kvalitet og innhold i institusjonene kan bestemmes av borgeren selv? Det ville jo være det beste. Men da må vi altså over på et finansieringssystem der pengene følger brukeren i mye større grad, slik at den enkelte selv får velge den kvaliteten en ønsker seg, uavhengig av om det er en offentlig eller privat institusjon.

Statsråd Erna Solberg: Jeg tror ikke at man med et system hvor pengene følger brukeren i eldreomsorgen, kan overlate til den enkelte eldre å definere kvaliteten på hva de skal få. Det er en offentlig oppgave å definere kvaliteten. Jeg tror ikke at man kan forutsette at f.eks. aldersdemente eldre kan gjøre valg knyttet til hvilken kvalitet de skal få. Det er noe det offentlige må ta ansvaret for.

Det er også slik at med et system hvor pengene følger brukeren, må det være definert hvilket tilbud den enkelte bruker skal få på områder hvor man ikke har uendelig med mulighet for å gi, f.eks. hvor mange timer hjemme-

hjelp man skal ha i eldreomsorgen. Men innenfor en slik ramme er det klart at det er interessant å gjennomføre systemer hvor brukerne får større valgfrihet. Vi har tolv kommuner som i dag jobber med brukervalg av offentlige tjenester i et nettverk som Kommunaldepartementet er med på å drifte, og vi mener at kommunene må bruke dette mer.

Presidenten: Heikki Holmås – til oppfølgingsspørsmål.

Heikki Holmås (SV): Det kan ikke være noen tvil om at dette er noe man selger fra Regjeringens side for å spare penger eller øke kvaliteten, fordi de, som Erna Solberg også sa i sted, har klokkertro på de tingene. Men hele poenget er at Regjeringen gjennomfører kutt i kommuneøkonomien. Det som da står igjen for kommunene rundt omkring, er å se på konkurranseutsetting som en måte ikke å bedre kvaliteten på, men å spare penger på. Det er det vi møter når vi som kommunalkomite reiser rundt over hele landet: Hvordan kan vi spare mest mulig penger?

Men samtidig viser all erfaring, bl.a. med sykehjemmene, at det ikke er noen private sykehjem som går med overskudd. Tvert imot var det bl.a. et på Vinderen som var nødt til å legge ned fordi det gikk konkurs, og masse ekstrakostnader ble overført til kommunen. Og da er spørsmålet mitt (presidenten klubber) ...

Presidenten: Det blir ikke noe spørsmål, men statsråd Solberg har sikkert oppfattet poenget.

Statsråd Erna Solberg: Jeg mener at vi alltid har en plikt på oss som politikere til å sørge for at vi får mest mulig ut av de pengene vi bruker i offentlig sektor, og jeg mener at det er et stort potensial i offentlig sektor for å få mer igjen for de pengene vi bruker. Jeg mener at den dokumentasjonen som er lagt frem de senere månedene på de enorme forskjellene på hva vi får ut kvalitetsmessig i de enkelte kommuner, altså internt i kommuner, både innenfor skole, innenfor eldreomsorg og innenfor hjemmebasert omsorg, viser at vi har mye å hente på bedre kvalitet også uten mer penger. Men det er klart at også kommunesektoren kommer til å trenge mer penger for å bedre kvaliteten, særlig når det gjelder å bedre dekningsgraden knyttet til en del forhold. Jeg mener altså at det viktige er at vi blir mer kvalitetsbevisste og etterspør de viktige tingene for å få utviklet offentlige tjenester bedre. Vi har jo ganske god dokumentasjon på hva som skaper forskjeller, og hva som gir de beste løsningene, f.eks. i eldreomsorgen. Det som er typisk, er at ledelsesfunksjonen må være bedre (presidenten klubber), og man må ha en mer fleksibel bruk av de personressursene ... (Presidenten klubber.)

Presidenten: Det samme gjelder for statsråden som for spørderen. Spørderen har sikkert oppfattet poenget.

Vi går videre til neste hovedspørsmål.

Åslaug Haga (Sp): Jeg har et spørsmål til helseministeren. I flere helseregioner planlegges en rekke nedleggelse av fødeavdelinger og akuttberedskap. Det betyr lengre reise til de akuttjenestene som gir folk størst trygghet i hverdagen. Og folk protesterer, naturlig nok. Det er sjølsagt uproblematisk å måtte reise for å få planlagt behandling. Skal du operere et kne eller en hofte, er avstanden langt mindre viktig enn om en pulsåre ryker, det skjer en bilulykke eller det oppstår komplikasjoner ved fødsel. Rask behandling og nærhet til hjelp er avgjørende i slike situasjoner. Helseministeren har sagt at økonomi ikke skal være grunnlag for nedleggelse av sjukehusavdelinger. Men hva i all verden skyldes det da at det nå planlegges en rekke nedleggelse nettopp av de funksjonene som er mest trygghetsskapende for folk?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Stortinget har gjennom sykehusreformen gitt helseforetakene styrer et ansvar for å gå gjennom arbeidsdeling og struktur i det samlede helsetilbudet, og Stortinget har nå det gjelder akutt- og fødetilbudet, spesielt med bakgrunn i behandlingen av akuttmeldingen, bedt om at foretakene går gjennom disse delene av tjenestene. Det er den jobben foretakene nå gjør. De gjør altså en jobb med utgangspunkt i føringer som er gitt fra Stortinget. Det skjer på et faglig grunnlag gjennom utredninger, og det skjer gjennom behandling i de ansvarlige styrene. De prosessene som foregår, har som utgangspunkt å sikre en god balanse mellom nærhet og kvalitet. Trygghet basert på nærhet er viktig, men hvis det bare er nærhet og ikke kvalitet i innholdet i tjenestene, blir det en falsk trygghet. Derfor er det avgjørende at disse to delene balanseres mot hverandre, slik at en får nærhet med tilstrekkelig kvalitet.

De forslagene som faggrupper i Helse Nord og Helse Vest har lagt på bordet når det gjelder omlegging av fødetilbudet og akuttkirurgisk tilbud, er etter min oppfatning så vidt vidtrekkende at de fordrer en behandling på et overordnet nivå. Jeg kommer derfor til å sørge for at disse planene i den form de måtte bli anbefalt av de regionale helseforetakene styrer, blir framlagt for foretaksmøtet i de to regionale helseforetakene, som er helseministeren. Der vil jeg se til at de overordnede føringene som Stortinget har lagt i nevnte melding, blir ivarettatt.

Åslaug Haga (Sp): La meg da først få følge opp med å spørre om vi kan forstå det dit hen at alle spørsmål om nedleggelse av sjukehusavdelinger vil bli behandlet av helseministeren. Det er det ene. Det andre er at vi jo har vært enige her i landet om at vi skal ha et desentralisert sjukehusvesen med akuttberedskap og trygghet for fødende kvinner. Gjennom sjukehusreformen er det en fare for at beslutninger om opprettholdelse eller nedleggelse av sjukehusavdelinger blir tatt enten ut fra ensidige økonomiske hensyn eller vurderinger gjort av en medisinsk elite, tillater jeg meg å si. De breiere konsekvensene for lokalsamfunnene blir ikke tatt med i betraktning. Helseministeren sier at han skal ha ansvaret for nedleggelse eller opprettholdelse av avdelinger. Men hvordan vil helseministeren skaffe seg tilstrekkelig grunnlag for å

fatte beslutninger, altså grunnlag utover det helseregionene legger på bordet? Hvordan vil han ta innover seg konsekvenser f.eks. i forhold til bosetting og folks trygghet?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg har et ansvar for å følge opp de føringer som Stortinget gir, og det vil jeg gjøre når det gjelder føde- og akuttberedskapen, slik Stortinget har behandlet dette i forbindelse med akuttmeldingen.

Jeg er enig med representanten Haga i at vi skal ha en desentralisert spesialisthelsetjeneste i Norge, og jeg mener at vi i større grad må legge til rette for at vi kan spille på lag med de kreftene innen medisinen som faktisk gjør det mulig å behandle pasienter nærmere der de bor, f.eks. med hensyn til cellegiftbehandling, dialysebehandling, økt bruk av telemedisin osv.

Jeg kommer om kort tid til å legge fram et lovforslag for Stortinget som flytter ansvaret for syketransporten fra Rikstrykdeverket og over til de regionale helseforetakene, nettopp for å gi sykehusene mulighet til å se behandlingsutgifter og transportutgifter i sammenheng. Det vil legge til rette for mer desentraliserte tjenester. – Jeg tror ikke jeg har brukt opp tiden, president!

Presidenten: Presidenten trodde helseministeren var ferdig.

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg har 15 sekunder igjen.

Presidenten: Helseministeren har 5 sekunder igjen, så han får få dem!

Statsråd Dagfinn Høybråten: Da vil jeg bare si at jeg er av den oppfatning at vi på dette punktet har alle muligheter i helse reformen til å få til en helhetlig vurdering gjennom det systemet som Stortinget har lagt opp til.

Presidenten: Det blir oppfølgingsspørsmål – Asmund Kristoffersen.

Asmund Kristoffersen (A): Det hører jo med i bildet at helse reformen har gitt meget gode resultater også. Det behandles langt flere pasienter, køene minker, og ventetiden kortes ned. Ved mange sykehus i dag er det faktisk balanse mellom inntekter og utgifter. Men så ser vi at utredninger og planer for redusert kirurgisk akuttberedskap og omlegging av fødetilbud ved mange sykehus har skapt et meget stort folkelig engasjement og stor utrygghet og bekymring fra befolkningens side. Det er lett å forstå at folk oppfatter det som et alvorlig kvalitetstap når veien til akutt sykehuset blir lengre. Spørsmålet er da: Hvordan vil helseministeren håndtere dette?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg vil håndtere det i tråd med den loven Stortinget har vedtatt. Den myndiggjør og ansvarliggjør de regionale helseforetakene når det gjelder ansvaret for å sørge for tilstrekkelig og kvali-

tativt gode tjenester for befolkningen. Den legger også et overordnet ansvar til foretaksmøtet i saker av prinsipiell og overordnet betydning. Det er den type saker jeg vil løfte opp til politisk behandling. Det mener jeg er i tråd med de beste intensjoner i reformen.

I forhold til den konkrete debatten om føde- og akutttilbudet, særlig i helseregionene Nord og Vest, har jeg sagt at jeg mener at summen av de forslag som er lagt på bordet gjennom utredninger som faggruppa har kommet med, er av en slik overordnet betydning at det tilsier en behandling i foretaksmøtet. Det vil jeg sørge for før sommeren. Jeg vil også tillate meg å si at jeg synes at en del av forslagene går altfor langt. Jeg vil sørge for at vi får en balanse mellom nærhet og kvalitet, slik jeg sa i mitt svar til representanten Haga.

Presidenten: Olav Gunnar Ballo – til oppfølgings-spørsmål.

Olav Gunnar Ballo (SV): Etter SVs syn er det to viktige elementer i den debatten som nå pågår om strukturen på det framtidige spesialisthelsetjenestetilbudet. Det ene er selve det materielle innhold: Hva slags struktur er det fornuftig å ha? Hvor desentralisert skal det være? Hva slags akuttmedisinske funksjoner skal ivaretas på hva slags premisser? Skal man ha nyfødtavdelinger, og hvor skal de være, osv.? Det er den ene viktige biten. Men den andre biten i det hele er jo: Hvem skal fatte beslutningene? Det vi ser i dag, er at mange beslutninger synes å kunne fattes av helseforetakene, riktignok etter en godkjenning av statsråden, men uten direkte påvirkning fra Stortingets side. SV har vært på jakt etter en formell organisering av dette, som gjør at Stortinget er med og fatter de beslutningene. Vi har nå lagt fram et forslag om en nasjonal helseplan. Vil helseministeren se til at man får formalisert Stortingets medansvar for å fatte disse beslutningene, slik at de fattes i demokratiske fora?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg vil følge opp de lovvedtak Stortinget har gjort når det gjelder helsereformen, og sørge for at de ansvarlige organer blir myndiggjort til å ta de beslutninger de skal ta. Men de skal selvfølgelig ikke fatte dem i et vakuum. De skal gjøre det i dialog med omkringliggende interessegrupper, brukergrupper og kommunale og fylkeskommunale myndigheter, og viktige og prinsipielle spørsmål skal opp til behandling i foretaksmøtet i regionene. De skal også gjøre det med utgangspunkt i de føringer og retningslinjer som Stortinget har gitt. I forbindelse med behandlingen av akuttmeldingen har Stortinget enstemmig vedtatt at sykehusene skal legge til grunn de retningslinjer for fødeavdelinger og fødestuer og -klinikker som Helsetilsynet har fastsatt. Det er utgangspunktet for denne prosessen.

La meg til slutt si at jeg vil legge til rette for et plan- og meldingssystem i foretakene som ender med en melding til Stortinget i tilknytning til de årlige budsjettproposisjoner, for å gi Stortinget grunnlag for en slik gjennomgående debatt en gang i året.

Presidenten: Ola D. Gløtvold – til oppfølgings-spørsmål.

Ola D. Gløtvold (Sp): Et desentralisert helsetilbud er viktig for at alle skal kunne få likeverdige tilbud. Det er viktig for at det skal være en samhandling mellom spesialisthelsetjenesten og primærhelsetjenesten, og den nærheten og den samhandlingen er bedre dess nærmere hverandre de er. Det er også viktig at det er en oppfølging, som helseministeren helt riktig sier, av de retningslinjer som Stortinget har gitt for bl.a. responstid, eller utrykningstid, og avstand når det gjelder akuttmedisinske beredskapstiltak, f.eks. ambulansetjenesten. Derfor mener jeg at helseministeren må referere hele settet av retningslinjer som Stortinget har gitt. For eksempel når det gjelder fødetilbudet, er det riktig at et samlet storting har sagt at kvaliteten på tilbudet skal være slik som Helsetilsynet har påpekt. Men når det gjelder størrelsen på de ulike enheter, om det er mor-barnklinikk, fødeavdeling eller fødestue, skal man ikke legge absolutte tall til grunn med hensyn til antall fødende ved de ulike institusjonene. Vil helseministeren følge opp det?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg vil følge opp Stortingets enstemmige vedtak, og der heter det at Helsetilsynets retningslinjer for fødselsomsorgen skal legges til grunn for planlegging og utvikling av tjenestene. Det vedtaket var også Senterpartiet med på i sin tid.

Så står det i merknadene fra komiteen at disse tallene, bl.a. 400-500 fødsler på en fødeavdeling, ikke må være absolutte, men at man må foreta en helhetlig vurdering. Det vil også bli gjort.

Presidenten: Tiden for den muntlige spørretimen er omme. Vi går over til den ordinære spørretimen.

Ordinær spørretime

Presidenten: Det blir noen endringer i den oppsatte spørsmålslisten, og presidenten viser i den sammenheng til den oversikt som er omdelt på representantenes plasser i salen.

De foreslåtte endringer i dagens spørretime foreslås godkjent. – Det anses vedtatt.

Endringene var som følger:

Spørsmål 4, fra representanten Torbjørn Andersen til landbruksministeren, blir etter anmodning fra statsråden flyttet og besvart etter spørsmål 1.

Spørsmål 5, fra representanten Knut Storberget til justisministeren, vil bli besvart av sosialministeren på vegne av justisministeren, som er bortreist. Etter anmodning fra sosialministeren blir dette spørsmålet flyttet og besvart før spørsmål 15, som skal besvares av samme statsråd.

Spørsmål 6, fra representanten Gunn Karin Gjøl til justisministeren, utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 10, fra representanten Karita Bekkemellem Orheim til helseministeren, bortfaller, da spørren ikke er til stede.

Spørsmålene 17 og 18, fra henholdsvis representantene Geir-Ketil Hansen og Signe Øye til samferdselsministeren, utsettes til neste spørretime, da statsråden er bortreist.

Spørsmål 19, fra representanten Audun Bjørlo Lysbakken til samferdselsministeren, vil bli besvart av sosialministeren på vegne av samferdselsministeren, som er bortreist.

S p ø r s m å l 1

Olav Gunnar Ballo (SV): «To tibetanere, Lobsang Dhondup og Tenzin Delek, ble i januar 2003 dømt til døden av kinesiske myndigheter for separatisme av en domstol i Sichuan-provinsen. Dhondup ble henrettet rett etter rettssaken, mens henrettelsen av Tenzin Delek er utsatt i to år.

Vil utenriksministeren følge opp denne saken overfor kinesiske myndigheter med utgangspunkt i menneskerettighetene for den tibetanske befolkningen?»

Utenriksminister Jan Petersen: Norske myndigheter har ved flere anledninger tatt opp denne saken med kinesiske myndigheter. Første gang var gjennom en felles henvendelse med EU i desember 2002 etter at en lokal domstol hadde dømt de to tibetanerne til døden. Det ble da uttrykt bekymring for at sakene ikke synes å ha blitt ført på en rettsikkerhetsmessig forsvarlig måte, og oppfordret til en ny gjennomgang.

Etter at det hadde fremkommet opplysninger i media i januar om at Sichuan appelldomstol skulle ha bekreftet dødsdommene, ble det bedt om et nytt møte med kinesiske myndigheter, der den norske ambassadøren i Beijing gjentok synspunktene fra tidligere. Noen dager senere fremkom det i media at den ene av de to tibetanerne nylig skulle ha blitt henrettet. Det ble da gjennom vår ambassade umiddelbart rettet en henvendelse til det kinesiske utenriksdepartement, sammen med EU og Sveits. I henvendelsen ble det uttrykt dyp skuffelse i forhold til de fremkomne opplysninger som ennå ikke var bekreftet av kinesiske myndigheter. Norge sluttet seg senere til en formannskapsuttalelse fra EU, der det ble gitt uttrykk for dyp beklagelse over henrettelsen. Det ble understreket at dommen på en rekke punkter ikke tilfredsstiller kravet til en rettfærdig rettergang.

Norge har under den pågående sesjonen i FNs menneskerettighetskommisjon i innlegg uttrykt bekymring for den utbredte bruken av dødsstraff i Kina, samt tatt opp situasjonen i Tibet. Den angjeldende saken vil videre bli tatt opp på politisk plan under rundebordskonferansen om menneskerettigheter mellom Norge og Kina i Oslo i mai.

Olav Gunnar Ballo (SV): I september 2002 var en delegasjon fra Dalai Lama på et tre uker langt besøk i Kina og Tibet. Dette var den første kontakten mellom de

to partene på mange år. Dalai Lama uttrykte i etterkant håp om at det kunne bli flere slike besøk, og at det over tid skulle lede til reelle forhandlinger om Tibets politiske framtid. Norge har tidligere oppfordret til en slik dialog. Hva vil den norske regjeringen gjøre konkret for å påvirke Kina til å gå inn i en dialog?

Utenriksminister Jan Petersen: For det første vil jeg understreke at den konkrete sak som representanten Ballo har tatt opp, vil vi forfølge i mai, som jeg nevnte i mitt svar. Det er et så positivt svar på selve spørsmålet som det er mulig å kunne gi.

Men jeg er enig med representanten Ballo i at dette er et uttrykk for et stort og vanskelig problem, som Norge en rekke ganger har fulgt opp, og som vi også følger opp i våre ganske jevnlige samtaler med kinesiske myndigheter. Det standpunkt som representanten Ballo refererte til, er helt riktig Norges standpunkt. Det har vi en rekke ganger lagt vekt på, og vi kommer til å gjøre det også i de videre samtalene.

Olav Gunnar Ballo (SV): Jeg takker utenriksministeren for svaret, som jeg i utgangspunktet oppfatter som positivt. Man kan mange ganger få inntrykk av at Tibet-spørsmålet av ulike årsaker ligger nede, også i samtaler med kinesiske myndigheter, fordi det ikke framstår som oppportunt å beskrive menneskerettighetene i Tibet. Samtidig har Norge tildelt Nobelprisen til Dalai Lama, og har også på andre måter markert sin støtte til den tibetanske befolkningen. Jeg vil bare oppfordre til at den norske regjeringen på ulike måter og ved de anledninger som framstår som naturlige, gang på gang tar opp forhold knyttet til menneskerettighetene i Tibet.

Utenriksminister Jan Petersen: Jeg har ingen problemer med å kvittere positivt for den anmodningen som representanten Ballo har nevnt. Jeg synes det er nok en betimelig påminnelse om et viktig spørsmål. Jeg tror at det jeg redegjorde for i mitt hovedsvar, nemlig at vi gang på gang har tatt opp denne konkrete saken som uttrykk for at dette er et viktig menneskerettighetsspørsmål, også understreker at her gjøres det meget i praksis.

Presidenten: Vi går videre til spørsmål 4.

S p ø r s m å l 4

Torbjørn Andersen (FrP): Jeg har følgende spørsmål til landbruksministeren:

«Froland kommune vil sende uanmeldte kontrollører for å passe på at kommunens krav om bosetting etter odelslovens bestemmelser oppfylles. Boplikt er blitt stadig mer kontroversielt, og ESA har fått til behandling klager på den norske boplikten. Lovverket hjemler at lokalpolitikere kan utøve tvangsbosetting og tvinge folk til å selge sin private boligeiendom.

Vil statsråden redegjøre for hvor bopliktaken nå står i ESA, samt bekrefte at eventuelle nattlige bopliktkontroller, utført av kommunen, er ulovlige?»

Statsråd Lars Sponheim: Landbruksdepartementet har siden høsten 2001 hatt en dialog med ESA om ulike sider ved konsesjonsloven av 1974. I brev av mars 2002 reiste ESA bl.a. spørsmål som er knyttet til boplikten på landbrukseiendommer. Dette er spørsmål som departementet har besvart i brev og kommentert i etterfølgende møter med representanter fra ESA. Det er imidlertid ikke trukket noen konklusjoner fra ESAs side. Årsaken til dette er trolig at det verserer en sak for EU-domstolen mot Østerrike, hvor både Norge og ESA har kommet med innlegg overfor domstolen. Det blir antydning at det ikke ventes noen avgjørelse i domstolen før til høsten, noe som også må antas å få følger for framdriften i den prosessen som er i gang mellom ESA og Landbruksdepartementet.

Dersom den lovbestemte bo- og driveplikten etter konsesjonsloven og odelsloven ikke overholdes, kan eieren bli pålagt å søke konsesjon. Det er kommunen som har ansvaret for å følge med på at plikten overholdes, og å melde fra om eventuelt mislighold. Landbruksdepartementet har ikke utarbeidet egne saksbehandlingsregler for hvordan kommunen skal følge opp dette ansvaret. I rundskriv M-5/2001 om reglene og praktiseringen av bo- og driveplikt heter det imidlertid om selve vurderingen av om boplikten er oppfylt:

«Hvor det i det enkelte tilfelle oppstår tvil om faktum, må vurderingen av om boplikten er oppfylt bygge på en helhetlig vurdering av de ulike indikasjonene på om eieren er bosatt på eiendommen eller ikke.»

Dersom Froland kommune i sin oppfølging finner det hensiktsmessig å sende ut uanmeldte kontrollører, får det være et valg kommunen gjør selv. Det bør, slik jeg ser det, være en del av den kommunale handlefriheten å utarbeide rutiner som sikrer at kommunen oppfyller sitt ansvar. Jeg kan ikke utelukke at det i helt enkeltstående tilfeller kan tenkes å oppstå behov for uanmeldt kontroll, men dette må skje uten krenkelse av privatlivets fred. Vurderingen av om det foreligger et mislighold av boplikten må knyttes til en helhetsvurdering av bosettingsforholdet.

K j e l l E n g e b r e t s e n hadde her overtatt presidentplassen.

Torbjørn Andersen (FrP): Jeg takker statsråden for svaret.

La meg først kort få referere fra hva rådmannen i Froland skriver i sitt forslag til vedtak i denne sak, som er bakgrunnen for mitt spørsmål:

«Froland kommune godtar at boplikten oppfylles av Olav Mørland på eiendommen Baaseland ... dersom Mørland følger overnattingsplanen skissert i sitt brev av 28.12.02. Mørland må i etterkant av hvert kvartal gi skriftlig tilbakemelding til kommunen om når han overnattet på eiendommen i denne perioden.»

Jeg er fristet til å spørre om hva slags land det er vi befinner oss i når myndighetene krever overnattingsplaner og kvartalsvise skriftlige innrapporteringer fra borgere om hvilke av sine egne hus man har overnattet i. Man

kan jo spørre hva slags formyndersamfunn og kontrollsamfunn dette er. Hva er dessuten vitsen med å kreve 50 pst. overnatting av eier? Betyr det egentlig noe som helst for bosettingen?

Statsråd Lars Sponheim: Det er vanskelig for meg å kommentere et enkeltstående tilfelle og rådmannens synspunkter på hvordan dette skal håndheves. Det tilligger faktisk det kommunale selvstyre å håndheve disse reglene, selv om jeg syntes det hørtes voldsomt ut å måtte forelegge en boplan hvor man må kvittere for hvilke netter man sover i hvilke senger. Det er det sikkert vanskelig for mange å kunne overholde helt.

Det er likevel slik at vi har en boplikt – Fremskrittspartiet er imot den, men det er fortsatt slik at den er i lovverket vårt. Det er ikke noen tvil om at det i svært mange tilfeller fungerer slik at denne boplikten bidrar til at landbrukseiendommer blir bebodd, i motsetning til å være fritidseiendommer. Det er også hensikten med det. Så får vi legge til grunn at her er det fornuftige og kloke mennesker som håndhever dette på en praktikabel måte for den enkelte.

Torbjørn Andersen (FrP): Jeg takker for svaret. Jeg er enig i det at når dette bopliktsystemet først eksisterer, må vi iallfall sørge for at det praktiseres med lempelighet og fornuft i den grad det er mulig. For min del håper jeg selvsagt også at ESA kan foreta seg noe i denne sammenhengen.

Men det er altså slik at dagens regelverk praktiseres svært ulikt fra kommune til kommune. Noen kommuner gir alltid fritak fra boplikten, andre kommuner gir aldri fritak. La meg spørre om statsråden har noen statistikker eller noe forskningsmaterieell å vise til, eller andre gode indikasjoner på at kommuner som nesten aldri gir fritak i bopliktsspørsmål, har oppnådd å styrke landbruket eller sikre bosettingen i noen særlig grad.

Statsråd Lars Sponheim: Hvis vi skal komme opp med det vi måtte ha av tall på dette området, må jeg nok få lov til å komme tilbake til dette ved en annen anledning. Det er iallfall ikke slik at jeg er utrustet med de nødvendige tallene her jeg står nå. Men la meg like fullt si at de endringer i konsesjonsloven som om kort tid kommer til Stortinget, gjør at et betydelig antall eiendommer – inntil 100 dekar – vil løftes ut av kravet til konsesjon, og dermed løftes ut av det vi kan si er den nasjonale boplikten som reguleres i loven, og da vil det være opp til kommunene om de vil bruke det instrumentet som ligger i loven om å innføre en kommunal boplikt. Det vet vi at det er 70 av landets kommuner som har gjort.

Jeg er nok av den grunnleggende oppfatning – som jeg kanskje også deler med spørteren – at det er bedre både for kommunene og for alle, ikke minst for den enkelte, om vi baserer mer av bosettingen, også på landbrukseiendommer, på bolyst og ikke bare på boplikt.

Presidenten: Vi går da tilbake til spørsmål 2.

S p ø r s m å l 2

Øystein Hedstrøm (FrP): Jeg har et spørsmål til vår ærede finansminister:

«Påskehandelslekkasjen til Sverige blir norgeshistoriens største, viser omsetningsøkningen med 20-30 pst. på svensk side d.å. Det handles mer kjøtt, tobakk, alkohol, søtsaker, brune- og hvitevarer, innredninger, medisiner og foretas bilreperasjoner og serviceoppgaver mv. Tapet blir 10 000 jobber på norsk side i forhold til en grensehandel i balanse. På konferansen «Handel 03» lovte næringsministeren reduserte særavgifter på grensehandelsutsatte varer.

Hva vil Regjeringen foreta seg for å redusere grensehandelslekkasjen?»

Statsråd Per-Kristian Foss: For å redusere grensehandelen og smuglingen ble avgiften på brennevin satt ned både i budsjettet for 2002 og 2003. Til sammen utgjør dette en avgiftslettelse på brennevin på om lag 25 pst., noe som tilsvarer ca. 55 kr pr. flaske. Statistikk fra Vinmonopolet viser at salget av brennevin økte med 10 pst. i 2002, og Vinmonopolet opplyser at dette først og fremst skyldes avgiftsreduksjonen. Avgiftsreduksjonen i 2003 medfører fortsatt økning i salget av brennevin på Vinmonopolet – jeg vil legge til: altså i Norge. I tillegg ble avgiftene på vin og øl satt noe ned i budsjettet for 2002. Avgiftene på grensehandelsutsatte varer har altså blitt redusert under Samarbeidsregjeringen, slik vi lovet i den såkalte Sem-erklæringen.

I tillegg vil jeg minne om at det ble gjort en rekke forenklinger for innførsel av varer i den nye reisegodskforskriften som trådte i kraft i januar i år. I den gamle forskriften var en rekke varer unntatt ved at de ikke kunne tas med toll- og avgiftsfritt. Verdigransen ble økt, og det ble økt valgfrihet innenfor denne verdigransen. Endringene ble også gjort for å bringe regelverket mer i samsvar med hva folk oppfatter som rimelige og rettferdige regler.

I tråd med budsjettavtalen mellom regjeringspartiene og Fremskrittspartiet har Finansdepartementet satt ned et hurtigarbeidende ekspertutvalg, som skal vurdere virkningene på statens inntekter av å endre avgiftene på grensehandelsutsatte varer. Utvalget skal bl.a. gjøre rede for hvilke særavgiftsbelagte varer som er mest utsatt for grensehandel. I tillegg skal de vurdere betydningen av avgiftsutviklingen i Norge og i våre naboland for grensehandel og annet uregistrert forbruk. Utvalget skal også gjøre rede for andre faktorer, utover avgiftsforskjeller, som spiller inn på utviklingen i grensehandelen og det uregistrerte forbruket generelt. Utvalget skal levere sin rapport i løpet av april, og arbeidet vil danne grunnlag for Regjeringens videre arbeid med grensehandelsproblematikken.

Selv om særavgiftene har betydning for grensehandelen, er det andre forhold som kan ha vel så stor betydning. En vesentlig del av grensehandelen foregår med varer som i liten grad er omfattet av særavgifter, bl.a. kjøttvarer og andre dagligvarer. Kostnadsnivået i Norge er

gjennomgående betydelig høyere enn i Sverige. Dette skyldes i stor grad et høyt norsk lønnsnivå. Lønnsnivået for norske industriarbeidere ligger for tiden faktisk mer enn 30 pst. høyere enn det svenske.

Noe av denne differansen skyldes at norske kroner har styrket seg vis-à-vis svenske kroner de siste tre årene. Det stramme budsjettet for 2003 har bidratt så langt til tre rentesenkninger de siste månedene, og norske kroner har svekket seg med ca. 6 pst. i forhold til svenske kroner siden nyttår.

Øystein Hedstrøm (FrP): Jeg takker statsråden for svaret.

Det at det norske vinmonopolet har økt omsetningen, kan ha sin naturlige forklaring i disse metanolsakene vi har hatt, for det som er det faktiske forhold, er at grensehandelen når det gjelder alkoholholdige varer, også sprit, har økt i det svenske Systembolaget.

Men jeg vil komme inn på en del andre faktorer. Vi har jo nå en grensehandel på stadig flere områder, og det vi ser, er at valutaflommen ut av landet når betydelige dimensjoner. Vi har dette nye området med f.eks. medisiner. I Sverige har man ikke moms på medisiner på blå resept, og også ikke-reseptbelagte medisiner er betydelig billigere. Det andre er turisttrafikken. Vi taper i Norge hele tiden markedsandeler til Sverige og andre naboland, og man har ved utredninger i Sverige konkludert med at det faktisk er grensehandelen og nordmenn som handler i Sverige, som bidrar til økt turisttrafikk. Og så har vi de tradisjonelle områdene.

Så jeg vil spørre statsråden: Når og på hvilket nivå mener han at vi skal få avgiftsreduksjoner og andre tiltak som kan redusere grensehandelslekkasjen?

Statsråd Per-Kristian Foss: De to områdene spørren nå nevnte, er ikke berørt av avgiftsendringer. De er berørt av det generelle kostnadsnivået. Og hvis spørren da ønsker å stille spørsmålet, som jeg forstod lå under, om når lønns- og kostnadsnivået i Norge skal komme ned på det svenske nivået, vil jeg svare at det i stor grad er avhengig av hvilke stramme budsjetter som vedtas i årene fremover.

Jeg registrerer med glede at Fremskrittspartiet i fjor bidrog til å få vedtatt et budsjett for inneværende år, noe som har bidratt til en viss positiv utvikling i den retning. Men det vil ta tid, avhengig av styrken i tiltakene.

Øystein Hedstrøm (FrP): Jeg minner finansministeren om at merverdiavgiften er en avgift. Den ligger på null i Sverige når det gjelder reseptbelagte legemidler, mens vi har 24 pst. i Norge – 7,2 pst. er gjennomsnittet i Europa.

Jeg vil også komme tilbake til dette utvalget – det var en del av budsjettavtalen mellom Fremskrittspartiet og Regjeringen. Jeg regner med at resultatene blir lagt frem i revidert nasjonalbudsjett, slik at Regjeringen og Stortinget kan forholde seg til det. Utvalget skulle vurdere de økonomiske konsekvensene ved grensehandelen. Vi had-

de et tilsvarende departementalt utvalg på 1990-tallet, og konklusjonen da var at det var avgiftsforskjellene på alkohol og tobakk og prisforskjellene på kjøttvarer som var hovedårsaken. Hvis man nå kommer til de samme konklusjonene, vil man da gjøre noe med det og redusere avgiftene på grensehandelsfølsomme varer?

Statsråd Per-Kristian Foss: Mitt svar er likevel korrekt, idet moms ikke er særavgifter, og det var i grunnen spørsmål om særavgifter jeg svarte på. Momsspørsmål er det opp til representanten selv å ta opp i budsjettforhandlinger. Jeg kan faktisk ikke huske at det forslaget har vært reist av Fremskrittspartiet i budsjettforhandlingene, men det står man selvfølgelig fritt til å gjøre, fortrinnsvis én gang i året.

Når det gjelder utvalgets behandling, skjønner jeg av representantens premisser i spørsmålet at han i og for seg ikke trenger noe utvalg til å konkludere – alle fakta er av spørteren brakt på det rene. Jeg tror allikevel jeg vil avvente utvalgets innstilling før jeg konkluderer. Det er faktisk meningen at utvalg skal stå fritt, og at konklusjonene ikke skal være trukket på forhånd. Jeg kan ikke love at vi, på en utvalgsinnstilling som legges frem i april, vil ha konklusjonene ferdig til revidert nasjonalbudsjett, som fremmes 15. mai. Men i budsjettet for 2004 vil vi behandle utvalgets innstilling og ta nødvendige konsekvenser av det.

S p ø r s m å l 3

Gjermund Hagesæter (FrP): Eg har følgende spørsmål til finansministeren:

«Grensen for å importere varer tollfritt fra utlandet er 200 kr. Denne grensen har stått stille siden 1975. Slik reglene er i dag, må mange kunder betale opptil 400-500 kr i frakt, moms og gebyrer for en CD til ca. 210 kr. Ifølge Dagens Næringsliv 3. april 2003 mener både Forbrukerrådet, Forbrukerombudet, Konkurransetilsynet, Posten og Samferdselsdepartementet at tiden nå er inne for å justere opp denne grensen.

Er statsråden enig i at denne grensen nå bør oppjusteres?»

Statsråd Per-Kristian Foss: Finansdepartementet har i et høringsutkast nylig foreslått å heve gavegrensen fra 500 kr til 1 000 kr. En slik heving har forholdsvis liten betydning for konkurranseforholdene for næringslivet, og gaven vil dessuten som hovedregel være kjøpt inn med merverdiavgift i avsenderlandet. I forbindelse med høringen om gavegrensen har flere av høringsinstansene kommet med synspunkter til den ordinære grensen for avgiftsfri innførsel, som ikke er foreslått endret. Disse to formene for innførsel kan ikke sammenliknes. Det er en vesentlig forskjell på rene gavesendinger og ordinær vareimport.

Ved ordinær vareimport for salg i butikk i Norge påløper toll, særavgifter, frakt og gebyrer. Disse kostnadene – i tillegg til 24 pst. merverdiavgift – vil inngå i varens utsalgspris til forbruker. Varer som importeres direkte til

forbruker, vil derimot være en tax-free-handel. Til sammenlikning er varer kjøpt på f.eks. handletur i Sverige belagt med svensk moms. Den store forskjellen mellom tax-free-import og varesalg over disk gir norske næringsdrivende en stor konkurranseulempe dersom den avgiftsfrie grensen skal heves opp til det mangedobbelte. Handels- og Servicenæringens Hovedorganisasjon har f.eks. uttrykt stor bekymring over denne konkurranseulempen. Vår grense ligger altså nokså nær EUs grense på 45 euro.

En avgiftsfri grense på f.eks. 1 000 kr vil åpne nye markeder for tax-free-import av klær, elektronisk utstyr, møbler osv. Det vil igjen kunne føre til utflagging av norske bedrifter og arbeidsplasser. Videre er konsekvensen for statens inntekter av utvidet tax-free-handel ikke utredet, men må kunne antas å være betydelig.

For å lette importen av småvarer er det imidlertid viktig at det kan skje så smidig og enkelt som mulig. Tollvesenet har fra 1. januar åpnet for fortolling over Internett, og Posten har fulgt opp med lavere gebyrer fra 1. mars. Tollvesenet har sett en betydelig økning i antall Internettfortollinger den siste tiden, og vi vil nå jobbe videre for å sikre en utvikling på dette området.

Gjermund Hagesæter (FrP): Eg vil takke for svaret, sjølv om eg ikkje heilt er nøgd med det. Det er jo tydeleg at statsråden ikkje er så veldig oppteken av interessene til forbrukarane i denne saka, men heller ønskjer å verne næringsdrivande som m.a. omset CD-ar og andre småvarer.

Denne satsen har vore på 200 kr sidan 1975. Om ein skulle prisjustert denne satsen, skulle ein altså sett han opp til 800 kr. Det betyr at verdien av denne grensa var fire gonger høgare i 1975 enn ho er i dag. Då er mitt spørsmål: Meiner statsråden at denne grensa var for høg i 1975, eller er ho for låg i dag?

Statsråd Per-Kristian Foss: Den er på europeisk nivå i dag.

Gjermund Hagesæter (FrP): Ja, eg fekk ikkje svar på mitt spørsmål. Mitt spørsmål var om grensa var for høg i 1975 sidan ho ikkje bør justerast opp i dag.

Elles må eg seie at praksis i desse sakene er at det ikkje berre er innkjøpsprisen på vara som avgjer om ein held seg under 200 kr eller ikkje. Det blir i praksis også lagt til frakt før ein reknar ut verdien. Det gjer at forbrukarane i tillegg til å ha kunnskap om valutakurs og pris på vara, må ha kunnskap om fraktprisen til Noreg for å vere sikre på å halde seg under 200 kr. Då er mitt neste spørsmål, i tillegg til det spørsmålet som eg ikkje fekk svar på i stad, om statsråden er einig i at dette er unødvendig komplisert, og at dette kan kjennast urimeleg for forbrukarane.

Statsråd Per-Kristian Foss: Det lå i mitt forrige svar den implisitte antakelse at Fremskrittspartiet er tilhenger av at skatte- og avgiftsgrensene ligger omtrent på EU-nivå. Derfor burde svaret være meget tilfredsstillende for spørteren.

Jeg synes rett og slett ikke det er riktig at vi skal innføre regler i Norge som gjør at f.eks. et direktesalgsselskap som har ganske stor omsetning – det dreier seg om milliardomsetning i sum – ved å flytte til Sverige skulle kunne selge for lavere avgifter og toll til norske forbrukere enn om samme firmaet lå i Norge. Det er en form for pålegg om utflytting av norske arbeidsplasser som jeg synes er komplett unødvendig. Det ville forutsette at man da hevet grensen vesentlig eller fjernet den. EU har altså ikke lagt opp til slik handel mellom sine land. Jeg synes heller ikke det er nødvendig at Norge gjør det.

Om ordningen er komplisert? Det er vel kanskje alltid komplisert å kjøpe på Internett. Men det som er gjennomført av endringer i min tid, har gjort det mindre komplisert, idet man nå selv kan foreta fortellingen over Internett og dermed også få lavere gebyr ved eventuell utlevering på Posten eller hos andre som vil utlevere varene.

Presidenten: Spørsmål 4 er besvart tidligere. Spørsmål 5 vil bli besvart senere.

S p ø r s m å l 6

Fra representanten Gunn Karin Gjøl til justisministeren:

«Ifølge Halden Arbeiderblad skal det nå utredes om byggingen av nytt fengsel i Halden skal tilbys private investorer i stedet for at staten skal eie og bygge selv. En slik ny utredning vil forsinke prosjektet med opptil ett og et halvt år, ifølge den nevnte avisen.

Mener statsråden det er forsvarlig å reversere byggeplanene for å få inn private aktører når dette prosjektet er helt avgjørende for å kunne redusere de lange soningskøene?»

Presidenten: Dette spørsmålet er utsatt.

S p ø r s m å l 7

Morten Lund (Sp): Jeg har følgende spørsmål til helseministeren:

«Undersøkelse som Forbrukerrådet og Norges Astma- og Allergiforbund har gjort, viser at godteri i løs vekt, med tidligere forbudte fargestoffer, nesten aldri er merket. Rapporter om allergiske reaksjoner er allerede kommet og man frykter hyperaktive barn. Dette viser at loven ikke følges, og at den frivillige avtalen inngått med bransjeorganisasjonene ikke fungerer.

Hva vil statsråden gjøre for å hindre at matsminke-direktivene gir alvorlige helseskader?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: Ansvar for å holde seg informert om og følge det til enhver tid gjeldende regelverk ligger hos bransjen. Statens næringsmiddeltilsyn, SNT, har gjort flere tiltak for å bidra til informasjon om regelverket. Myndighetene ser det som alvorlig at regelverket ikke følges og setter derfor pris på den innsats

Forbrukerrådet gjør for å sette fokus på dette. Det kommunale og interkommunale næringsmiddeltilsynet har delegert myndighet til å føre tilsyn med og fatte nødvendige vedtak overfor virksomhetene etter merkeforskriften. Jeg forventer at tilsynet følger opp Forbrukerrådets funn.

Tidligere var det kun krav om at emballerte næringsmidler skulle merkes med innhold av tilsetningsstoffer. Fra og med 15. februar i år skal også tilsetningsstoffer i uemballerte næringsmidler være merket for at forbrukerne skal kunne gjøre et bevisst og informert valg.

Hva kan så myndighetene gjøre for å hindre alvorlige helseskader?

Syntetiske fargestoffer og spesielt såkalte azofargestoffer er stoffer som er kjent for å kunne utløse overfølsomhetsreaksjoner hos enkelte. Det finnes få vitenskapelige studier om slike reaksjoner. Pr. dags dato vet man for lite om hva som forårsaker overfølsomhetsreaksjoner og hyperaktivitet, og om tilsetningsstoffer kan være en årsak.

SNT har gjennomført en kartlegging i bruk av fargestoffer i sukkervarer og aromatiserte drikker. Denne er ennå ikke ferdigstilt, men foreløpige tall viser at ca. 12 pst. av de undersøkte produktene inneholdt azofargestoffer. Av drikkevarene var mange såkalte barmikser, som ikke retter seg mot barn. Ingen av sukkervarene og kun tre av drikkevarene var produsert i Norge, og disse drikkevarene var alle barmikser. For å følge utviklingen bør en slik kartlegging gjøres regelmessig, og jeg vil følge opp dette.

SNT er i ferd med å utarbeide egne temasider på sine hjemmesider om tilsetningsstoffer.

SNT samarbeider med de nordiske landene via Nordisk Ministerråd. Norge har deltatt i et prosjekt som har sett på risikovurderingene som ligger til grunn for godkjenning av samtlige tilsetningsstoffer i EU. I tillegg vil Norge foreslå et nytt nordisk prosjekt fra 2004 der man analyserer innhold av tilsetningsstoffer i næringsmidler. Disse kan igjen kombineres med nasjonale inntakstall for å vurdere risiko, spesielt for utsatte grupper.

The Food Standard Agency, FSA, i Storbritannia har nylig finansiert en studie om fargestoffer og hyperaktivitet samt overfølsomhet hos barn. Heller ikke her er det mulig å komme fram til en bestemt konklusjon, men FSA arbeider videre med dette. Norske myndigheter vil følge dette arbeidet nøye.

Morten Lund (Sp): Det som i hvert fall er sikkert, er at den avtalen som ble inngått mellom Stoltenberg-regjeringen og industrien og handelen i 2000, da matsminke-direktivene ble vedtatt, ikke er blitt fulgt opp, og den har ikke hindret at de stoffene som vi i dag er redd for, kommer i handelen. Det ble sagt den gangen at man har lov til å nekte å ta inn varer med de stoffene. Men det gjør man altså ikke – så det viser seg at det var et fikenblad, som nå er borte.

Så ble det også vedtatt at vi skulle få mer tydelig merking og mer informasjon. Merkingen er altså ikke kommet på plass, og situasjonen er at den enkelte forbruker

må lete seg fram i hyllene og lete etter liten skrift. Og på noen av varene, på dem som ikke er emballert, finnes det ikke liten skrift.

Spørsmålet er jo da: Hvilke advarsler har vi lov til å sette opp f.eks. ved godteridiskene om de enkelte stoffene? Kan vi sette opp advarsel om at norske myndigheter mener at dette gir økt risiko for helsefare?

Statsråd Dagfinn Høybråten: La meg understreke at den avtalen som i sin tid ble inngått, var en frivillig avtale, men at det selvfølgelig er viktig at bransjen står til troende i forhold til hva den har lovt den norske offentligheten. Det er det all grunn til å konfrontere bransjen med.

Likeledes må bransjen og den enkelte ansvarlige utøver konfronteres med brudd på regelverket. Det er en tilsynsoppgave å følge opp dette, slik jeg redegjorde for i mitt hovedsvar. Det gjelder også de nye merkereglene og uemballerte produkter.

Jeg vil for min del i forhold til SNT forsikre meg om at informasjon og oppfølging når det gjelder hva slags merking man kan gjøre, og skal gjøre, er tilstrekkelig i forhold til å få implementert dette regelverket.

Morten Lund (Sp): Jeg vil bare vise til det vi fikk informasjon om da vi behandlet denne saken i Stortinget, at problemet med allergi er meget omfattende. Det ble da sagt at mellom 200 000 og 250 000 barn har alvorlige allergilidelser, og at 40 pst. av befolkningen må besøke lege minst én gang i året på grunn av allergi. Og vi har en følelse av at dette øker. Det ble også sagt at 1,5–3 pst. av befolkningen kan få overfølsomhetsreaksjoner på grunn av azofargestoffer.

Spørsmålet er om vi trenger flere bevis nå for at de nye stoffene vi har fått, øker helsefaren, om vi føler at risikoen er der for at de gjør det. Vi har hørt at Danmark har sagt nei til ett av matsminkedirektivene, og at de har fått medhold i Europadomstolen. Skal Norge vente lenger på flere bevis før vi slår følge med Danmark og sier at vi vet nok, at det våre helsemyndigheter har sagt tidlige, er grunn god nok?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Representanten Lund tar i spørsmålet opp dommen i EF-domstolen som gjelder Danmark og tilsetningsstoffdirektivene. Det punktet der Danmark har fått medhold, gjelder ikke fargestoffer, men – som kjent – grenseverdiene når det gjelder nitrat og nitritt. Så det er et annet spørsmål. Men i den forbindelse viser jeg til det som statsministeren sa her i spontanspørretimen for to uker siden, at vi fra norsk side studerer dommen nøye. Vi kommer til å ta kontakt med danske myndigheter når det gjelder hvordan de vil forholde seg til EF-dommen, og vi vil også vurdere våre egne tiltak i forhold til det som framkommer i den prosessen.

S p ø r s m å l 8

Heidi Grande Røys (SV): Eg vil gjerne få stille følgende spørsmål til helseministeren:

«Fleirtalet i Stortinget vedtok i desember 2002 å gi skattefritak for arbeidsgivar si dekning av behandlingsutgifter under sjukdom og behandlingsforsikring. Det er grunn til å tru at dette vil føre til ein auke i etableringa av private sjukehus.

Kor mange søknader om oppretting av private sjukehus har statsråden fått sidan nyttår, og ser statsråden nokon problem med slike etableringar i høve målsetjinga om å oppretthalde ein desentralisert struktur for spesialisthelsetenestene?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg vil innledningsvis minne om at andelen private sykehussenger i Norge er svært beskjeden i forhold til antall offentlige sykehussenger. Vi har rundt regnet 100 private sykehussenger og 13 000 offentlige.

De private helseinstitusjonene utgjør et viktig supplement til de offentlige sykehusene og er også et viktig korrektiv til disse når det gjelder organisering og effektivitet. Den nye reformen i pasientrettighetsloven foreslår bl.a. å utvide pasientenes rett til fritt sykehusvalg til også å omfatte private sykehus som har inngått avtale med de regionale helseforetakene.

Siden nyttår har det kommet inn ni søknader om å etablere privat sykehusvirksomhet. Søknadene fordeler seg med fire søknader fra Helse Øst, to fra Helse Sør, to fra Helse Vest, ingen fra Helse Midt-Norge og en fra Helse Nord. Av søknader i 2002 ble fire godkjent høsten 2002, og to ble godkjent nå i 2003. De to sykehusene som hittil i 2003 har fått godkjent sin virksomhet, hører hjemme i henholdsvis Helse Nord og Helse Midt-Norge. Det gjelder Klinikk Stokkan Tromsø as og Trondheim Spesialistlegesenter. Dette viser at det er en viss geografisk spredning når det gjelder etablering av ny privat sykehusvirksomhet.

En forutsetning for å inngå avtale med regionale helseforetak er at det private sykehus er godkjent i henhold til spesialisthelsetjenesteloven. Enhver som skal etablere sykehusvirksomhet i privat regi, må søke Helsedepartementet om godkjenning. Søknaden om godkjenning vurderes ut fra om det er behov for tjenesten det søkes om godkjenning for, om det er lagt opp til forsvarlig bruk av helsepersonell, og om tjenesten er faglig forsvarlig. I tillegg vurderes det om prosjektet ivaretar samfunnsmessige og helsepolitiske hensyn. Her vurderes bl.a. geografisk fordeling av helsetjenester, helsepersonell og ressurser generelt. I tillegg vurderes lokalisering i forhold til allerede etablert og planlagt sykehusstruktur. Søknaden sendes fylkeslegen og Sosial- og helsedirektoratet, som foretar den faglige behandlingen og vurderingen av behovet. Videre sendes søknaden også det regionale helseforetaket for uttalelse før søknaden endelig behandles i departementet.

I forhold til den grundige vurderingen – som jeg her har beskrevet – som foretas i forkant av en godkjenning med hensyn til både behov for tjenesten som tilbys, faglig forsvarlighet, lokalisering og bruk av helsepersonell, vil hensynet til å opprettholde en ønsket sykehusstruktur bli ivarettatt.

Heidi Grande Røys (SV): Eg takkar statsråden for svaret.

Som statsråden var inne på, er det fleire årsaker til at ein no får ei stor mengd søknader frå private sjukehus – og ikkje berre det konkrete vedtaket før jul. Målet er å få ned sjukehuskøane, og det er òg eit mål å ha ein desentralisert sjukehusstruktur.

Helse Vest har nettopp uttalt seg positivt om etablering av to private klinikkar i Bergen. Og det er verdt å merke seg at søknadene om etablering av privatklinikkar er knytte til dei store byane våre. Samtidig er styreleiaren oppteken av å peike på konsekvensane for dei offentlege sjukehusa av ei slik privat etablering: tap av høgt kvalifisert personell og tap av dei mest lønsame pasientane. Slik er det ein fare for at Helse Vest sine egne sjukehus vert ståande igjen med dei mest ressurskrevjande pasientane og dyre vikarstafettar – og etter kvart eit endå større problem med å få økonomien til å gå i hop.

Er helseministeren samd i at dei offentlege sjukehusa ikkje kan konkurrere på like fot med dei private klinikkane, som t.d. slepp å ha akutt-teneste og kostnader i samband med forskning og utdanning?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg ønsker ikke å gå inn i vurderingen av de to søknadene innenfor Helse Vest som representanten Grande Røys nå viser til, fordi de skal behandles i departementet. Men jeg kan forsikre om at de hensyn som hun er opptatt av, også skal ligge til grunn i behandlingen av disse søknadene, nemlig at behovet for tjenestene, forsvarlig bruk av helsepersonell og de overordnede geografiske, helsepolitiske og samfunnsmessige sidene vil bli vurdert.

Et viktig poeng som representanten Grande Røys peker på, er at de offentlige sykehusene har en del oppgaver som de private sykehusene ikke har, bl.a. når det gjelder undervisning og forskning. Og det er det viktig å ta høyde for i vurderingene av rammevilkårene for de offentlige sykehusene. Jeg er heller ikke fremmed for at en for framtiden bør pålegge en del av de private sykehusene undervisningsoppgaver.

Heidi Grande Røys (SV): Eg takkar igjen for svaret.

Vi i SV er opptekne av private, ideelle sjukehus som eit godt supplement til dei offentlege. Men vi ynskjer ikkje å forsvare ei utvikling som den vi er redde for at vi ser no, der dei private sjukehusa heller vert konkurrentar enn samarbeidspartnarar til det offentlege sjukehusvesenet vårt. Ei slik utvikling trur vi vil vere negativ for lokalsjukehusa våre, som ofte er plasserte ute i distrikta.

Styreleiaren i Helse Vest skriv at det er vesentleg nettopp det som statsråden no var inne på til sist, at det aktualiserer spørsmålet om ikkje denne arbeidsdelinga mellom det private og det offentlege må verte gitt ei meir prinsipiell vurdering av helseministeren knytt til desse søknadene. Det ho òg skriv – og eg er klår over at direktoratet har sagt det same – er at det, dersom ein skal godkjenne desse klinikkane, er vesentleg at dei private institusjonane òg kan delta i desse forskings- og utdanningsoppgåvene. Vil helseministeren leggje inn eit krav om

slik deltaking ved ei eventuell godkjenning av dei private klinikkane?

Statsråd Dagfinn Høybråten: Som jeg sa i mitt forrige svar, er jeg ikke fremmed for at man i framtidige saker kan komme til å vurdere spørsmålet om å pålegge enkelte private sykehus undervisningsoppgaver.

Når det gjelder det prinsipielle, må jeg være klar og tydelig på at Regjeringens holdning er at private sykehus er et viktig supplement og et korrektiv til det helt dominerende offentlige sykehusvesen som vi har her i landet, og som det er bred politisk tilslutning til at vi skal ha.

Jeg er ikke så engstelig for konkurranse som det representanten Grande Røys nå gir uttrykk for at hun er. Jeg tror at en konkurranse innenfor rammene av de regionale helseforetakenes sørge for-ansvar faktisk kan være sunt, fordi det vil bidra til at sykehusene strekker seg for å bli bedre og mer attraktive i forhold til pasientene. Det vil bidra til en kvalitetsheving for alle pasienter.

S p ø r s m å l 9

Ola D. Gløtvold (Sp): Jeg vil stille helseministeren følgende spørsmål:

«Den akuttmedisinske beredskapen og ambulansetjenesten for Indre Laksefjord i Lebesby kommune er ennå ikke avklart. Det var avtalt forhandlingsmøte mellom kommunen og helseforetaket 2. april 2003, men helseforetakets representant gav uttrykk for at han ikke hadde fullmakt til å forhandle. Dette medførte ytterligere utsettelser til over påske før man får nye avtalemuligheter.

Bør ikke statsråden nå avklare hvem som er både avtaleansvarlig og helseansvarlig?»

Statsråd Dagfinn Høybråten: Ansvar for at befolkningen i Indre Laksefjord har en forsvarlig akuttmedisinsk beredskap, påhviler det regionale helseforetaket i Helse Nord og Lebesby kommune. Dette gjelder i Lebesby, på samme måte som for resten av landet. Lokal akuttmedisinsk beredskap utgjøres av flere ledd som til sammen skal sikre et sammenhengende tilbud til befolkningen. Kommunen har ansvar for at allmennelegetjenesten er organisert slik at befolkningen har mulighet for å få kontakt med lege for øyeblikkelig hjelp hele døgnet. Dette omfatter også ansvaret for legevaktsentralen. Helse Nord har ansvar for medisinsk nødnummer 113, AMK-sentralen, og har ansvaret for ambulansetjeneste både med bil, i aktuelle tilfeller båt, og luftambulansetjeneste, som er et viktig supplement til den lokale akuttmedisinske beredskapen.

Da Helse Finnmark besluttet å nedlegge ambulansen i Kunes fra 1. februar, inngikk dette i en helhetlig plan for ambulansetjenesten i Finnmark, der hovedhensikten var å oppfylle et mål om faglig forsvarlighet med tomannsbetjente ambulanser. Ambulanseoppdragene i Kunesområdet har fra dette tidspunkt blitt ivaretatt fra ambulansebasene i Lakselv, Kjøllefjord/Mehamn samt redningshelikopteret fra 330-skvadronen i Lakselv/Banak. Jeg minner om at denne endringen ble lagt fram for Helse-

tilsynet i Finnmark og senere behandlet av Statens helse-tilsyn. I begge tilfeller ble det konkludert med at endringen ikke var uforsvarlig, men det ble fra tilsynsmyndighetenes side også forutsatt at Helse Finnmark og Lebesby kommune i fellesskap ser på alternative muligheter for å ta vare på den akuttmedisinske kompetansen og beredskapen i området. Det var særlig situasjonen med dårlig vær i vinterhalvåret som ble framhevet i denne sammenheng.

Etter min oppfatning har de ansvarlige partene, helseforetaket og kommunen, brukt lang tid på å komme fram til en løsning i denne saken, og det har skapt usikkerhet og utrygghet for befolkningen. Jeg kan imidlertid i dag meddele Stortinget at det har vært avholdt nødvendige møter mellom helseforetaket og kommunen, og at det nå er forhandlet fram et avtaleopplegg som tar hensyn til de momenter som bl.a. ble vektlagt fra tilsynsmyndighetenes side, og som nå vil bli behandlet i kommunens formelle organer. Avtalen går i korte trekk ut på følgende:

- Det opprettes en vinterstasjonert ambulanse/samfunnsbil i Laksefjorden som skal være i drift i perioden fram til 15. mai og deretter i november og desember 2003.
- Partene vil forhandle videre om en løsning for sommerhalvåret 2003, og innen utgangen av året skal de framforhandle en nye avtale som også skal gjelde fra og med 2004.
- Helse Finnmark skal dekke utgiftene til bilen som skal brukes til akuttmedisinske oppdrag etter utkalling fra AMK.
- Lebesby kommune skal sørge for ledsagertjeneste og plassere hjertestarter og overvåkingsenhet i akuttenheten. Helse Finnmark anskaffer og vedlikeholder øvrig transportabelt akuttmedisinsk utstyr som plasseres i bilen.

Det er viktig at helsetjenesten har tillit i befolkningen. Det skapes i møte mellom pasienten og de som yter tjenestene. Jeg er derfor tilfreds med at aktørene i denne saken i fellesskap endelig har funnet løsninger. Jeg har tillit til at de vil arbeide videre med saken i tråd med de føringer som nå er lagt.

Ola D. Gløtvold (Sp): Jeg takker statsråden for svaret.

Jeg er kjent med at det etter at spørsmålet ble innlevert, har vært en viss bevegelse i saken, bl.a. ved at Helse Finnmark, ved styreleder, har tatt kontakt med kommunen. Men det er ingen fullgod ambulanseløsning man har kommet fram til, bl.a. gjenstår det å bli enige om et opplegg for sommerhalvåret. Etter det jeg har fått referert, mener Helse Finnmark at kommunen ved siden av at den skal ha ansvaret for ledsagerpersonell, akuttmedisinsk utstyr, garasjeutgifter og en del andre praktiske ting må betale 400 000–500 000 kr for drift i sommerhalvåret. Det kan ikke være en riktig fordeling når det gjelder ansvar og økonomiske forpliktelser. Så jeg håper at helseministeren tar et nytt initiativ for å få til en riktig løsning her. Det er også slik at i sommerhalvåret er be-

folkningstallet i Indre Laksefjord mye større enn det er i vinterhalvåret.

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg tror verken saken eller de ansvarlige partene i denne saken er tjent med at vi løfter disse forhandlingene inn i stortingssalen. De ansvarlige parter er nå kommet fram til et avtaleopplegg. Det skal behandles i de formelle organer som må godkjenne dette.

Etter min oppfatning tar dette avtaleopplegget hensyn til det som har vært overordnet i denne saken, nemlig å komme fram til et opplegg som ivaretar de synspunktene som bl.a. tilsynsmyndighetene har. Partene skal altså forhandle videre om en løsning for sommerhalvåret.

Med det vil jeg si at jeg håper at en altfor lang prosess nå er brakt videre i et konstruktivt spor, som vil gi en god løsning for befolkningen i dette området.

Ola D. Gløtvold (Sp): Jeg er enig i at slike forhandlinger ikke bør inn i Stortingets sal, men når utgangspunktet er som verst, blir det jo også gjerne noen originale løsninger og runder før man finner løsninger som er akseptable. Jeg synes bl.a. at Helsetilsynets brev vedrørende kost-nyttevurderingen av ambulansetjenesten for Indre Laksefjord var ganske håpløst. Når man finner ut at det ikke er riktig å satse på ambulansetjeneste her, synes jeg det er en uhørt vurdering. Det skal være et likeverdig tilbud uavhengig av hvor du bor og hvor mange som bor der. Dermed må det finnes en annen løsning også for ambulansetjenesten i Indre Laksefjord og i Lebesby kommune enn den som har eksistert til nå.

Forhandlingene skal ikke inn hit, men jeg ønsker at helseministeren gjør sitt til at en får en ordentlig ambulansetjeneste også for dette området. Kommunen har sagt, ifølge opplysninger fra ordfører Harald Larssen til meg, at den ikke kan stille seg bak og være fornøyd med den ambulansetjenesten som Helseforetak Finnmark har beskrevet så langt i tilbudet sitt.

Statsråd Dagfinn Høybråten: Jeg forholder meg til de opplysningene som jeg har fått i denne saken, og har for øvrig ikke annet å tilføye enn at jeg har tillit til at de ansvarlige parter, som er helseforetaket og kommunen, finner fram til en god og omforent løsning, slik at denne tjenesten kan ivaretas på en for befolkningen tilfredsstillende måte og i samsvar med de føringer som tilsynsmyndighetene har lagt i sin uttalelse om dette.

S p ø r s m å l 1 0

Fra representanten Karita Bekkemellem Orheim til helseministeren:

«Fritt sykehusvalg ble innført for å sikre pasientene bedre rettigheter og det beste faglige tilbudet. Vi har nå fått mange eksempler på at operasjoner som burde blitt henvist til sykehus med større kompetanse på området, er blitt utført lokalt fordi pasienten ikke har fått informasjon om bedre ekspertise ved andre sykehus, spesielt i forbindelse med brystkreftoperasjoner.

Hva vil statsråden gjøre for å sikre at pasienten får best mulig grunnlag å ta avgjørelsen på?»

Presidenten: Dette spørsmålet bortfaller.

S p ø r s m å l 11

Heidi Sørensen (SV): Jeg har lyst til å stille følgende spørsmål til olje- og energiministeren:

«Statssekretær Brit Skjeldbred sier til NRK at «Vi bad fagfolk i oljeindustrien om råd før utredningen ble offentliggjort, men oljeindustrien har ikke påvirket utredningen».

Kan statsråden redegjøre for hvordan oljeselskaper ble tatt med på råd når det gjelder konsekvensutredning av petroleumsvirksomhet i Barentshavet, kan han garantere at andre berørte interesser, som miljø- og fiskeriinteressene, har hatt de samme mulighetene til å gi råd, og mener statsråden dette styrker tilliten til konklusjonene fra utredningen?»

Statsråd Einar Steensnæs: Utredningen av konsekvenser av helårig petroleumsvirksomhet i området Lofoten–Barentshavet, forkortet ULB, har sin bakgrunn i Sem-erklæringen. Samarbeidsregjeringen slo her fast at den ønsket å utføre en slik utredning før den tar stilling til ytterligere petroleumsvirksomhet i området Lofoten–Barentshavet.

For å drive en prosess som ULB kreves det spesiell kompetanse. Departementet har ikke selv slik kompetanse. Departementet tok derfor kontakt med og engasjerte Det Norske Veritas for å ivareta sekretariatsfunksjonen for denne utredningen. Veritas er en institusjon med solid omdømme og med lang erfaring i å gjennomføre utredninger som ULB.

For å sikre best mulig kvalitet i alle faser av utredningsprosessen har sekretariatet benyttet en arbeidsform hvor det har trukket på ulike ressurspersoner med ekspertise på spesifikke fagområder og erfaring fra tilsvarende utredningsprosesser. Noen av disse personene er ansatt i konsultantselskaper og noen i oljeselskaper.

Disse kontaktene har kun dreid seg om faglig assistanse fra enkeltpersoner og ingen rådgivning med oljeselskaper, som representanten Sørensen anfører.

Det Norske Veritas har valgt å bruke denne arbeidsformen kun ut fra et motiv om å sikre et best mulig faglig resultat på utredningen. Dette er ikke en arbeidsform som er pålagt av departementet. De nevnte ressurspersonene som altså inkluderer personer som er ansatt i oljeselskaper, har bare gitt kommentarer direkte tilbake til Veritas. Veritas har så selv foretatt en egen faglig vurdering av innspillene før de så eventuelt er brukt i den videre prosessen. Det er kun Veritas som har hatt direkte kontakt med leverandørene av de faglige delutredningene. Disse har stått fritt med hensyn til om de vil foreta endringer på bakgrunn av disse innspillene. Utrederne står selv faglig ansvarlig for de arbeidene som leveres. Jeg har full tillit til at Veritas har den integritet og faglige dyktighet som

sikrer at denne arbeidsformen ikke har ført til noen utilbørlig påvirkning av ULB-prosessen.

Når det så fra enkelte hold er stilt kritiske spørsmål ved en slik framgangsmåte, med antydninger om at de faglige konklusjonene i delstudiene er endret, er dette feil. Kommentarene tilbake til utrederne har i det vesentlige gått på presentasjon og om oppdraget er gjennomført i henhold til arbeidsbeskrivelsen. Jeg vil benytte anledningen til å informere om at departementet vil gjøre tilgjengelig alle råtkast fra delstudiene, innspill til sekretariatet samt korrespondansen mellom sekretariatet og de ulike faginstansene som har utført utredningene. Dette er et omfattende arbeid, og det har vår høyeste prioritet. Vi tar sikte på at denne dokumentasjonen vil foreligge i løpet av få dager.

Når det så gjelder berørte interessers mulighet til å komme med innspill i prosessen, som representanten Sørensen etterspør, har denne vært stor. Jeg har vært svært opptatt av at denne utredningen blir gjenstand for en åpen debatt i alle faser av utredningsprosessen, og at alle interesserte parter kan få komme med innspill. Det er som et ledd i dette at vi nylig har gjennomført et fagseminar i Tromsø med alle interesserte parter. Den endelige utredningen vil sendes ut på en tre måneders høring i juni. Også i denne høringsperioden vil departementet på bred basis arrangere møter med berørte interesser, på lik linje med det vi gjorde under høringen av forslaget til utredningsprogrammet.

På bakgrunn av dette mener jeg at det ikke er noe grunnlag for å trekke konklusjonene i ULB i tvil. Dokumentasjonen som vi legger fram, vil vise dette.

Jeg har allikevel på bakgrunn av de reaksjonene som har kommet på denne arbeidsformen, gitt beskjed om at kontakten med medarbeiderne i oljeselskapene ikke skal benyttes i det videre arbeid med ULB. Praksisen på dette punkt er altså da endret.

Heidi Sørensen (SV): Jeg takker for svaret. Jeg takker spesielt for den siste presiseringen om at praksisen er endret.

Det inntrykket som ble skapt av at det er blitt bedt om råd, er altså bekreftet av statssekretær Brit Skjeldbred – i hvert fall overfor NRK, som brakte den nyheten der hun, som jeg siterte, sa at de bad fagfolk i oljeindustrien om råd.

Jeg er glad for at praksisen skal endres, men jeg må si at mistanken om at et kulturproblem har vært til stede her, er stor. Det kan vel heller ikke være noen tvil om at det er uheldig at det blir sådd denne typen mistanker om at enkelte har bedre tilgang til utreder enn andre. Deler statsråden den oppfatning at det har vært uheldig? Og er han sikker på at det er gjennomført nok tiltak for å hindre at liknende uheldige ting skal skje i framtiden?

Statsråd Einar Steensnæs: Jeg viser til det jeg sa når det gjelder de faktiske forholdene, og at Veritas har ønsket å sikre best mulig kvalitet i alle faser av utredningsprosessen og derfor har benyttet en slik arbeidsform. Jeg viser også til det jeg sa med hensyn til hvilke temaer som

har vært gjenstand for en slik konsultasjon. Det har på ingen måte gått på konklusjonene, men på det som har å gjøre med arbeidsformen og selve innretningen og å sørge for at den får en god utforming, og at en faktisk svarer på de spørsmålene som er stilt.

Når det så gjelder spørsmålet om dette er uheldig, vil jeg si at når det kan sås tvil om den faglige integritet, når det kan sås tvil om troverdighet, er selvfølgelig det uheldig.

Jeg mener klart å ha tilbakevist at det har foregått noe som helst i den retning, ved den orientering jeg nå har gitt, men nettopp fordi jeg vil unngå at man kan benytte denne anledningen til å sås tvil om et så viktig dokument, har jeg trukket den konklusjonen. Det er full åpenhet i alle deler av denne prosessen. Utrederen står inne for de faglige konklusjonene, og all informasjon vil være fullt tilgjengelig.

Heidi Sørensen (SV): Jeg er spesielt glad for at det er full åpenhet også om den kontakten som har vært så langt. Nå har man ikke hatt mye tid til å gå inn i de dokumentene foreløpig, men de innspill vi har sett komme fra bransjen, og som vi har sett komme fra Veritas til fagutredningen, har vært innspill av karakteren: Kan man skrive en mer positiv innledning? Man har også fått beskjed om å framstille ting som fagutrednerne selv ikke mener er omfattende nok til å kalles en konsekvensutredning, som mer omfattende enn det det er faglig grunnlag for.

Kan statsråden love at det i framtiden heller ikke vil bli sånn at fagorganene skal presses til å omtale arbeidet de har gjort, som mer omfattende enn det det er faglig grunnlag for?

Statsråd Einar Steensnæs: Jeg vil bare nok en gang avvise at det i denne prosessen er trukket andre faglige konklusjoner eller gjort andre prioriteringer enn de som det faglig sett er grunnlag for. Jeg har all tillit til at Veritas i tråd med sin arbeidsstandard og etikk har lagt på bordet det som her er de faktiske opplysningene. Det er heller ikke grunnlag for å si at dette på noen måte har endret eller farget konklusjonene.

De opplysningene som vi nå er innstilt på å gjøre åpne for alle som måtte være interessert, vil vise det jeg nå sa. At det også har kommet til uttrykk ønsker og syn utover det som det er blitt bedt om, vil jeg ikke utelukke. Det som er viktig, er det som står igjen, og det som de faglige utrederne har tatt hensyn til. Da vil representanten Heidi Sørensen, alle organisasjoner og alle som måtte være interessert, se at denne ULB-en har den faglige integritet som er nødvendig som et beslutningsgrunnlag for Regjeringens politikk.

S p ø r s m å l 1 2

Arne Sortevik (FrP): Jeg har et spørsmål til utdannings- og forskningsministeren:

«Den 23. september 2002 startet Regjeringen sin aksjon mot mobbing i norsk skole. Statsministeren og utdanningsministeren lovet at innen 23. september 2004 skal det være nullforekomst av mobbing og plaging i

skolen. Målsettingen er god; ingen av de ca. 40 000 barn som mobbes i norsk skole, skal behøve å være utsatt for slike fornedrende og uakseptable plager.

Hva er status, og hvordan vil statsråden holde Stortinget orientert om arbeidet for å nå målet?»

Statsråd Kristin Clemet: 23. september i fjor undertegnet Kommunenes Sentralforbund, Foreldreutvalget for grunnskolen, Utdanningsforbundet, Barneombudet og Regjeringen et felles manifest mot mobbing. Manifestet gir i seg selv ikke noe løfte om slutt på mobbingen, slik enkelte synes å tro. Manifestpartene har imidlertid en felles visjon om nulltoleranse som grunnlag for innsatsen. Partene vil i manifestperioden – frem til september 2004 – gjøre en særlig innsats for å redusere og forebygge mobbing.

Det er altfor tidlig å kunne si noe om arbeidet til nå har ført til mindre mobbing blant barn og unge. Læringscenteret har imidlertid fått i oppdrag å igangsette en evaluering av den samlede innsatsen mot mobbing i manifestperioden. Gjennom evalueringen vil vi få

- kartlagt forekomsten av mobbing
- kartlagt hvilke tiltak som er iverksatt lokalt og nasjonalt
- en forskningsbasert studie som vurderer effekten av iverksatte tiltak

Evalueringen vil frembringe forskningsbasert kunnskap om og i hvilken grad iverksatte tiltak i manifestperioden har medført resultater i tråd med mål og intensjoner. Det legges opp til underveisrapporteringer i desember 2003 og i mai 2004 og en sluttrapport i desember 2004. Departementet vil holde Stortinget orientert om status og resultater på ordinær måte i statsbudsjettet bl.a.

Jeg kan ellers opplyse at statsråd Laila Dævøy og Barne- og familiedepartementet deltar aktivt i arbeidet med å følge opp manifestet, slik at oppmerksomheten rettes mot alle miljøer der barn og unge oppholder seg, barnehage, skole og fritid. Videre vil partene i morgen, 10. april, presentere en felles plan som viser de ulike partenes samlede innsats mot mobbing.

Det er og vil bli igangsatt mange tiltak mot mobbing i løpet av manifestperioden. Jeg vil imidlertid nevne ett tiltak som etter min mening vil få særlig stor betydning i arbeidet mot mobbing, nemlig endringen av opplæringsloven fra 1. april i år. Gjennom det nye kapitlet 9a i opplæringsloven om elevenes skolemiljø har elever og foreldre fått bedre mulighet til å påvirke skolemiljøet, og de har fått utvidet klagerett. De nye reglene konkretiserer også personalets plikt til å gripe inn mot alle former for mobbing og mot utslag av vold, rasisme eller diskriminering. Departementet har utarbeidet en veiledning om de nye endringene i opplæringsloven.

Mobbing er for mange barn og unge et svært alvorlig problem som vi alle må ta på alvor. Det handler om verdier, holdninger og ledelse. Vi voksne må være tydelige og ta ansvar. Det er kanskje det aller viktigste.

Arne Sortevik (FrP): Jeg takker for svaret. Selvsagt er det viktig med programmer for å få dette uvesenet

bort. Selvsagt kan det også være både viktig og nyttig med lovendringer, slik som statsråden bl.a. var inne på i svaret. Men poenget er at innenfor eksisterende lovverk, altså opplæringsloven §§ 2-9 og 3-7, er det et ordensreglement som gir både eier, skoleledelse og de voksne i skolen handlingsrom, hvis de ønsker å bruke handlingsrommet, hvis de er interessert, hvis de ønsker å lytte, og hvis de er villige til å se. Har statsråden inntrykk av at eierne, rektorene og lærerne bruker dette handlingsrommet, uavhengig av de spesialprogrammer som tilbys for å bekjempe mobbing? Har statsråden inntrykk av at eierne er interessert, at skoleledelsen er villig til å lytte mer enn før, og at skolelærerne er villige til å se mer enn før? For det mangler jo ikke på tilbakemeldinger om at de tidligere ikke har gjort det.

Statsråd Kristin Clemet: Jeg tror absolutt at det er et forbedringspotensial, og i bunn og grunn tror jeg dette handler mye om oss voksne, våre holdninger og vår vilje til ledelse og til å se det som skjer. Og jeg er også indirekte veldig enig med representanten Sortevik i at skolereglementene, både slik de faktisk ser ut, og prosessen frem med å lage dem, er et veldig viktig tiltak.

Selv om det er et forbedringspotensial, synes jeg en foreløpig tilstandsrapport vi har fått fra Læringssenteret, gir mange positive signaler. Det er nå bare 22 kommuner som pr. 31. desember rapporterte at de ikke gjorde noe for å forebygge og håndtere mobbing. 310 kommuner hadde innledet et regelmessig samarbeid med foresatte om dette. 303 kommuner samarbeidet tilsvarende med elevrådene. 13 fylker hadde egne handlingsplaner. Hvis vi ser på antall skoler, kan det synes meget høyt, selv om vi ikke har et endelig antall ennå. Så det ser ut som om det er et ganske høyt aktivitetsnivå. Om alle gjør de riktige tingene eller har full innsats, det er jeg ikke i stand til å bedømme, jeg tror det er et forbedringspotensial.

Arne Sortevik (FrP): For det første konstaterer jeg ut fra svar nr. 1 at det nok vil ta noe lengre tid enn det Regjeringen proklamerte da aksjonen ble satt i gang. Jeg håper at statsråden vil kunne svare bekreftende på at Stortinget kan få en melding om dette når denne aksjonsperioden er ferdig, altså mot det antydende tidspunktet høsten 2004, og derfra vurdere ytterligere fremrykning.

I tillegg vil jeg spørre om statsråden kan tenke seg en ordning med et skoleombud som kan hjelpe fortvilte foreldre, for det er faktisk fortsatt slik at selv om det nå er mer fokus på mobbing og tiltak mot mobbing ute i norsk skole, er hverdagen slik at mange fortsatt sliter med problemene. Jeg har stadig henvendelser, jeg hadde siste henvendelse i dag fra fortvilte foreldre som føler at de ikke får støtte verken hos tilsynsmyndighet eller hos skoleledelse. Da kan en vei være å etablere et skoleombud, slik at foreldrene og elevene har et sted å gå.

Statsråd Kristin Clemet: Jeg må gjenta at det er en misforståelse at vi har lovet nullforekomst av mobbing, spesielt innenfor denne tidsrammen. Personlig tror jeg at slike garantier ikke kan utstedes, og jeg tror også det er

nokså urealistisk. Men vi må ha en visjon om dette, vi må tydelig kommunisere at mobbing er uakseptabelt, og jeg fant ikke at det var riktig at vi skulle ha en målsetting om at vi skal ha *litt* mobbing. Målet og visjonen må være null mobbing.

Skoleombudsordningen ser jeg positivt på i den forstand at den opprettes i en del kommuner og fylker, og så vidt jeg forstår er det ganske positive resultater med den – og kommuner og fylker står jo fritt til å oppnevne slike ombud. På nasjonalt plan vil jeg komme tilbake til hvorledes jeg mener at tilsynsfunksjonen bør være og bedres i fremtiden, i forbindelse med revidert nasjonalbudsjett.

Jeg er ikke beredt her og nå til å love en melding når denne perioden er omme, men jeg skal love å holde Stortinget orientert på en god måte, og legge til rette for en god debatt også her i Stortinget når det gjelder mobbe-problemet.

S p ø r s m å l 1 3

Per Roar Bredvold (FrP): Jeg ønsker å stille utdannings- og forskningsministeren følgende spørsmål:

«I avisen Glåmdalen av 2. og 3. april d.å. kan vi lese at noen elever ved en ungdomsskole i Solør bruker forskjellige typer narkotiske stoffer (dop), bl.a. i skoletiden. Dette skjer sannsynligvis også på andre skoler i landet.

Ser statsråden alvorlig på dette problemet, og hva vil statsråden gjøre for å få fjernet det?»

Statsråd Kristin Clemet: Bruk og besittelse av narkotiske stoffer er straffbart i Norge. Om slik bruk skjer på skolene, slik det antydes i artiklene som representanten Bredvold viser til, har skoleledelse og skoleeier plikt til å gripe inn. Et godt og etablert lokalt samarbeid mellom skole og hjem, barnevern, sosialtjeneste, helsevesen og politi er påkrevd dersom narkotikamisbruk avdekkes. 1. april i år ble nytt kapittel 9a i opplæringsloven om skolemiljøet til elevene satt i kraft. De nye bestemmelsene slår fast:

«Alle elevar i grunnskolar og vidaregåande skolar har rett til eit godt fysisk og psykososialt miljø som fremjar helse, trivsel og læring.»

Dette kapitlet vil ha betydning for skolenes plikt til også å gripe inn mot eventuelt narkotikamisbruk i skolene. Jeg vil særlig peke på § 9a-4, som gir skolene en plikt til å drive et kontinuerlig og systematisk arbeid for å fremme helse, miljø og sikkerhet i skolen. Dersom det er fare for rusproblemer ved skolen, bør skolen etter denne bestemmelsen ha en plan for hvordan de skal håndtere slike problemer.

Samtidig er det nødvendig med en målrettet innsats for å forebygge rusmisbruk. Læreplanverket for grunnskolen inneholder en rekke rusforebyggende emner, både i læreplanene for fag og som egne temaområder. Det forebyggende arbeidet er mest effektivt når det er tilpasset lokale forhold og utfordringene på den enkelte skole.

Regjeringen la i oktober 2002 frem en handlingsplan mot rusmiddelproblemer 2003–2005. Et av planens vik-

tige mål er å forebygge alle typer av rusmiddelmissbruk, med en særlig innsats for det forebyggende arbeid blant barn og ungdom. Barn og unge er i en særstilling når det gjelder bruk av rusmidler og negative konsekvenser av slik bruk. De er mer sårbare enn voksne og har mindre mulighet til å påvirke sin egen livssituasjon.

Regjeringen har gjennom handlingsplanen foreslått flere tiltak for å styrke bekjempelsen av narkotikamisbruk. Blant aktuelle tiltak for å forebygge narkotikamisbruk i skolen vil jeg nevne:

- kunnskapsbasert rusmiddelundervisning der man særlig legger vekt på sosiale ferdigheter og mestring hos elevene
- aktiv deltagelse fra foreldrene
- å lære barn og unge regler og teknikker for å bli trygge nok på seg selv til å si nei til å prøve narkotika
- at politiet skal, i samarbeid med skolene, informere elever og foreldre om konsekvenser av bruk av narkotika

Læringscenteret arbeider nært med Sosial- og helsedirektoratet om oppfølging av handlingsplanen. Læringscenteret har også opprettet et eget nettsted for lærings- og oppvekstmiljø, der arbeid mot rusmiddelmissbruk er et eget tema.

Per Roar Bredvold (FrP): Jeg takker statsråden for et godt og informativt svar, bl.a. når det gjelder hva opplæringsloven sier i et nytt kapittel 9a-4, hvor man tar det problemet med rusmiddelmissbruk på alvor og sier at skolen har plikt til å drive et kontinuerlig og systematisk arbeid for å fremme helse, miljø og sikkerhet i skolen.

Men jeg er ikke helt overbevist om at det er nok. Jeg tror at mange må inn i et arbeid her – bl.a. foreldre og hjem, som statsråden sier, og ikke minst politi.

Mitt oppfølgingsspørsmål er: Hvorledes mener statsråden politi- og lensmannsetaten skal inn i dette arbeidet? Kan statsråden tenke seg at politi- og lensmannsetaten får fri adgang til når som helst å komme inn på skolens område, både for å drive veiledende arbeid, for å få fjernet det som er ulovlig, og ikke minst for å drive forebyggende arbeid?

Statsråd Kristin Clemet: Mitt generelle inntrykk er nok at samarbeidet mellom de ulike offentlige etater, og i og for seg også samarbeidet mellom hjem og skole, er meget viktig, men at det fungerer i varierende grad rundt om i landet. Noen steder fungerer samarbeidet mellom offentlige etater i saker som gjelder f.eks. barn og unge, veldig godt, andre steder fungerer det dårlig. Det er viktig at det fungerer godt, for at man skal kunne forebygge slike problemer som ikke er rent skolefaglige. Dette er jo absolutt tverrsektorielle problemer.

Samtidig tror jeg det er viktig at man på det enkelte sted innleder et samarbeid som tar utgangspunkt i de lokale utfordringene man har. Akkurat det lokalsamfunnet som representanten Bredvold viser til, har jo hatt sine problemer, og i lys av det er man derfor naturligvis redd. Da skal man også takle problemet i lys av det.

Samarbeidet med politiet er viktig. Jeg tror mange skoler inviterer politiet på besøk. Flere kunne sikkert gjort det. Når det gjelder det rent politimessige, hva man kan gjøre mer i retning av tvangstiltak, må det tas hensyn til at elever og lærlinger er underlagt de samme lover og regler som befolkningen for øvrig.

Per Roar Bredvold (FrP): Jeg takker statsråden for svaret.

Det er riktig at dette er et stort problem. Det kan man bl.a. se av den lokalavisen som jeg henviste til i dag, der det står at man har funnet fire sprøyter på den skoleveien som bl.a. førsteklasinger bruker.

Et nytt oppfølgingsspørsmål til statsråden: Kan det gis noen økonomiske midler for å forebygge dette problemet? Det er jo mye positivt arbeid som gjøres av foreldre og andre foresatte, bl.a. av Natteravnene, som går rundt og passer på ungdommen. Det er klart at ungdom i denne aldersgruppen er veldig sårbare. Det er lett å bli fristet til å prøve forskjellige ting, og man trenger kanskje litt mer voksenhjelp og voksenkontakt. Ser statsråden at det kan finnes noen måter å hjelpe de voksne som vil prøve å redusere dette problemet?

Statsråd Kristin Clemet: Jeg har dyp respekt for den bekymring som gjør seg gjeldende i lokalsamfunnet i Solør. Jeg må likevel legge til at jeg ikke er kjent med at narkotikamisbruk har funnet sted på selve skolen. Men det er klart at skoleveien også er et sted hvor man skal være trygg. Derfor betyr det at også vi andre voksne, utenom de voksne som er ansatt på skolen, må ta et ansvar.

Representanten Bredvold spør her om økonomiske midler. Jeg har vel en følelse av at vi befinner oss på et område hvor kanskje flere departementer kunne ha gitt et svar. For Utdannings- og forskningsdepartementets vedkommende gis det masse midler og mye veiledning når det gjelder det som dreier seg om elevenes psykososiale læringsmiljø, altså utover det fysiske. Læringscenteret er her den utøvende etat. Der ligger det mange veiledninger. Men det gis også midler for å styrke arbeidet mot rasisme, diskriminering og mobbing og for å skape gode læringsmiljøer. Jeg vil jo si at dette er beslektet.

S p ø r s m å l 1 4

Rolf Reikvam (SV): Jeg vil stille følgende spørsmål til utdannings- og forskningsministeren:

«Personer med språk- og talevansker har rettigheter både etter opplæringsloven og etter folketrygdloven. Tiltak for denne gruppen skjer gjennom kommunens utdanningstilbud og det private «logopedmarkedet». Finansiering går gjennom kommunene (kommunalt ansatte) og folketrygden. Det er behov for å samordne og legge det samlede ansvaret ett sted.

Vil statsråden ta initiativ til at kommunene får et samordningsansvar som også sikrer kommunene finansieringsgrunnlag med utgangspunkt i det som folketrygden i dag bruker?»

Statsråd Kristin Clemet: Først vil jeg gi en beskrivelse av gjeldende rett på området.

Elever med språk- og talevansker i grunnskole og videregående skole har etter opplæringsloven rett til å få tilpasset opplæring, eventuelt spesialundervisning dersom man etter en sakkyndig vurdering kommer til at elevene ikke får tilfredsstillende utbytte av den ordinære språk- og taleopplæringen. Retten til spesialundervisning vil også kunne omfatte bl.a. logopedhjelp. Rettighetene etter opplæringsloven innebærer derfor at i de fleste tilfeller vil kommunene og fylkeskommunene med hjemmel i opplæringsloven være ansvarlige for utgifter til logopedtjenester for elever med språk- og talevansker.

Ansvar for å sørge for logopediske tiltak ligger hos kommunene når det gjelder barn før skolepliktig alder, for elever i grunnskolen og for voksne. Fylkeskommunene har ansvaret når det gjelder elever i videregående skole.

Rettigheter etter opplæringsloven når det gjelder videregående opplæring, er betinget av at man er elev i videregående skole. Fylkeskommunen har derfor ikke ansvar for logopediske tiltak for ungdom som ikke er elever i videregående skole. Disse har i dag rett til refusjon for utgifter til logopedhjelp etter folketrygdloven § 5–10. Dette har sammenheng med folketrygdlovens bestemmelser om at i den utstrekning det offentlige yter stønad etter annen lovgivning, skal det ikke ytes stønad etter kapittel 5 i folketrygdloven, jf. folketrygdloven § 5–1.

Så til det konkrete spørsmålet fra representanten Reikvam: Jeg kan opplyse om at Utdannings- og forskningsdepartementet og Helsedepartementet arbeider med denne saken med sikte på å samordne dette feltet. Det er for tidlig å si noe om resultatet av dette arbeidet, så jeg er ikke beredt her og nå til å trekke en endelig konklusjon. Men prioritet nr. 1 er at løsningen som blir valgt, skal være til beste for brukerne.

Rolf Reikvam (SV): Jeg takker for svaret.

Jeg er litt overrasket over at en ikke er klarere med hensyn til at dette må være et kommunalt ansvar. Det skyldes rett og slett det faktum at opplæringsloven legger ansvaret for både barns og voksnes rett til opplæring på kommunene. Jeg hadde derfor kanskje forventet at statsråden hadde vært rimelig tydelig på at dette slik det nå er formulert i opplæringsloven, er et kommunalt ansvar. Det gjelder også samordningsansvar, som det nå helt åpenbart er behov for fordi det er en del kommuner som dytter dette over på folketrygden. Det er kanskje en påstand, men jeg tror det er riktig at det blir gjort i en del tilfeller. Derfor er det helt sentralt at vi klarer å si at dette er et kommunalt ansvar, dette skal kommunene drive. Og hvis vi bestemmer oss for det, er det også viktig at kommunene får tilført de ressursene som i dag går inn til denne tjenesten ad andre veier.

Hvis vi klarer å pålegge kommunene dette ansvaret og samtidig overfører ressurser til kommunene, er jeg helt overbevist om at dette kommer til å bli den aller beste ordningen.

Statsråd Kristin Clemet: Det er på det rene at jeg ikke var beredt til å trekke en endelig konklusjon her. Men jeg kan jo røpe at jeg har stor sympati for de synspunkter som spørteren her fremfører, og at det er mye som taler for at nettopp det bør vurderes. Det kan være fagligjuridiske grunner for det, men ikke minst behov for samordning, som representanten Reikvam er opptatt av.

Problemet med folketrygdens ansvar i denne sammenheng er at det er et rent finansieringsansvar. Trygdekontorene har ikke ansvar for planlegging, utbygging og drift av logopedtjenester.

Jeg må nesten bare be om respekt for at vi trenger litt mer tid for å konkludere. Men vi tar sikte på å konkludere relativt raskt, og jeg melder at jeg synes at representanten Reikvam gir til kjenne ganske kloke synspunkter her.

Rolf Reikvam (SV): Jeg er fornøyd med å få denne attesten fra statsråden, så jeg synes jeg er kommet langt nok nå. Jeg venter da på den videre behandling i departementet og samarbeid om dette.

Så takk for svaret.

Presidenten: Vi går da tilbake til spørsmål 5.

S p ø r s m å l 5

Presidenten: Dette spørsmålet, fra representanten Knut Storberget til justisministeren, vil bli besvart av sosialministeren på vegne av justisministeren.

Knut Storberget (A): «Politireformen har som formål å få flere politiresurser ut til folk flest hvor kriminalitet begås. Det uttales stadig, bl.a. i Vinger og Odal tingretts dom av 24. mars 2003 sak 03-00055M, at reformen bidrar til svekket etterforskning i distriktene, og at også lensmannskontorene nå er truet.

Er politiets innsats i distriktene svekket, og hvordan vurderer statsråden situasjonen?»

Statsråd Ingjerd Schou: Det er ikke grunnlag for å hevde at «reformen bidrar til svekket etterforskning i distriktene, og at også lensmannskontorene nå er truet». La meg få understreke: Et av de sentrale målene i reformen er å bygge opp mer slagkraftige og selvstendige distrikter. Det målet er vi i ferd med å realisere.

Vi er nå midt inne i iverksettingen av reformen. De endringsprosesser som er i gang, er krevende, men også helt nødvendige. Det dreier seg om et bredt spekter av tiltak, de rent strukturelle organiseringer av politidistriktene, og om operative, teknologiske og arbeidsprosessuelle endringer for samlet å få et bedre og mer tjenesteytende politi.

Når det gjelder Hedmark politidistrikt, er antall politistasjoner og lensmannskontorer, deres lokalisering og det samlede antall stillinger uendret etter sammenslåingen av de tre tidligere politidistriktene som i dag utgjør Hedmark politidistrikt. Politimesteren har opplyst at polititjenesten er under fortløpende evaluering i forhold til politi-

reformens hovedmål, som ligger til grunn ved planlegging av den totale polititjenesten. Det innebærer bl.a. en samordning av administrative og fellesoperative oppgaver, kombinert med en reduksjon i antall administrative stillinger som skal bidra til mer publikumsrettet tjeneste, herunder etterforskning og påtalemessig oppfølging av straffesaker.

Det blir understreket fra Politidirektoratet at en så gjennomgripende reform selvsagt er krevende i gjennomføringsfasen, men kan ikke sies å ha resultert i svekket etterforskningskapasitet i distriktet. Tvert om fremheves det at reformen har resultert i økt aktiv tjeneste i flere lensmannsdistrikter, noe som har muliggjort straksetterforskning og hurtigere straffesaksbehandling.

Politimesteren i Hedmark opplyser videre at politireformen ikke har påvirket etterforskningen i den konkrete saken det vises til. Tvert imot har politiet i Hedmark i større grad enn tidligere vært i stand til å arbeide innenfor området organisert kriminalitet/grensekriminalitet, og det har vært rettet betydelig innsats mot dette arbeidsfeltet det siste året. Det har blitt avdekket en betydelig kriminalitet innenfor det aktuelle saksområdet, og en rekke saker er oppklart etter vellykket etterforskning, bl.a. gjennom aktiv bruk av de nye etterforskningsmetodene.

Knut Storberget (A): Jeg takker for svaret.

Vi er i hvert fall fra Arbeiderpartiets side glade for det utgangspunktet Regjeringa har, og som man tilkjennevir i svaret nå. Men jeg tror man skal være obs på at det er i ferd med å feste seg et inntrykk, både i media og blant folk flest, av at reformen bidrar til at politiet blir mer utilgjengelig. Man møter flere ringeklokker, og det blir lenger til polititjenestemannen når man står i en akutt situasjon. Det er det inntrykket folk får.

Dette er ikke bare et problem i Hedmark, men det er også et problem for hele landet i den grad det skulle skje. Et signal som denne ministeren kan ta med seg til Regjeringa og til justisministeren, må være at nå må vi sikre oss at reformen ikke i seg sjøl bidrar til svekket legitimitet for politiet – og igjen svekket kraft – slik at man faktisk får noe ut av dette og ikke bare får en økning i forhold til budsjettet, men at man kan opprettholde den politiaktiviteten som er svært nødvendig også ute i distriktene.

Statsråd Ingjerd Schou: Politireformens første fase er oppfylt, og aktiviteten er gjennomført og avsluttet i samsvar med den tidsfrist som var gitt av departementet. Det er i fase én lagt et godt grunnlag for oppfyllelse av hovedmålsettingene for politiets innsats, slik de er nedfelt i stortingsmeldingen. En endelig evaluering er lagt til årsskiftet 2004–2005, og jeg må igjen understreke at vi nå er midt inne i iverksettingen av reformen.

For egen del vil jeg si at jeg har i grunnen aldri sett så mye politi tilgjengelig i mitt distrikt som etter reformen.

Knut Storberget (A): Jeg takker igjen for svaret.

Til det siste vil jeg få lov til å kommentere at det er et problem for folk flest at man ser en økning i grenserela-

tert kriminalitet ute i distriktene, at man ser en økning i miljørelatert kriminalitet, og at man ser en økning i det man kan kalle streifkriminalitet, altså at de kriminelle blir mer mobile. For eksempel opplevde man ved innbrudd i banken i Follidal at det ikke fantes politifolk som kunne dra ut for å sjekke åstedet. Det fins mange små og større steder som faktisk ikke ser så mange politifolk som det sosialministeren tydeligvis har sett.

Det som er mitt signal, og som for så vidt kanskje ikke fordrer noe svar, er at vi nå må sørge for at sjølve prosessen ikke bidrar til svekket tillit til det norske politiet, men at vi også sikrer oss at man opprettholder det lille antall polititjenestemenn som nå betjener norske lensmannskontorer. Det kunne vært interessant om Regjeringa ville bekrefte at antall polititjenestemenn på lensmannskontorene vil bli opprettholdt.

Statsråd Ingjerd Schou: Jeg deler fullt ut spørrerens anliggende når det gjelder tillit til politiet. Folk skal være trygge i forhold til det man opplever som nærmiljøet sitt, og selvfølgelig er kriminalitetsutviklingen noe som Regjeringa tar på alvor.

I mitt hovedsvar bekreftet jeg faktisk at når det gjelder det aktuelle spørsmålet fra representanten Storberget, er det slik at Hedmark politidistrikt altså er uendret etter sammenslåingen av de tre tidligere politidistriktene som i dag utgjør Hedmark politidistrikt – det være seg politistasjoner, lensmannskontorer, lokalisering og det samlede antall stillinger.

Presidenten: Vi går så tilbake til spørsmål 15.

S p ø r s m å l 1 5

John I. Alvheim (FrP): Mitt spørsmål går til den ærede sosialminister:

«I sosialkomiteens budsjettinnstilling for 2003 heter det i romertallsvedtak V følgende: «Stortinget ber Regjeringa vurdere hvordan en kan sikre det økonomiske grunnlaget for bladet Velferd.» Ifølge brev fra Velferd til statssekretær Risebrobakken den 31. mars med kopi til meg sier Sosialdepartementet i brev datert den 11. mars at bevilgningen for 2003 er en overgangsordning.

Kan statsråden forklare hvorvidt hun har forstått vedtaket i Stortinget som et forslag om en overgangsordning?»

Statsråd Ingjerd Schou: Fra 1. januar 2003 har Rikstrygdeverket sagt opp det kollektive abonnementet på bladet Velferd og overlatt til det enkelte fylkestyrekontor og trygdekantor å bestille det antall eksemplarer de har behov for.

I dialogen mellom Rikstrygdeverket og bladet Velferd har det ved flere anledninger vært reist spørsmål om Rikstrygdeverkets rolle som bærebjelken i finansieringen av tidsskriftet Velferd.

Bladet Velferd utgis av stiftelsen Sosial Trygd og er en unik møteplass for brukere, samfunnsforskere og ansatte i velferdsstaten. Jeg har i tråd med sosialkomiteens

vedtak vurdert flere måter å sikre det økonomiske grunnlaget for bladet på.

Kultur- og kirkedepartementet gir øremerkede tilskudd til «ymse publikasjoner». Midlene er fordelt for 2003, og støtte er bl.a. gitt til Morgenbladet, Folket, Dag og Tid, Ny Tid, Blikk, Samora, Friheten og Klar Tale. Bladet Velferd vil derfor ikke kunne motta støtte over denne bevilgningen i 2003. Departementet opplyser at de for tiden vurderer denne ordningen. Jeg har på grunnlag av kontakt med Kultur- og kirkedepartementet anbefalt tidsskriftet Velferd å søke om tilskudd for 2004 så raskt som mulig. En slik søknad vil bli vurdert sammen med de øvrige publikasjonene som søker om finansieringsbistand over denne posten. Dette vil kunne være en mer varig løsning for bladet Velferd.

Det har imidlertid vært behov for å finne en midlertidig løsning på den vanskelige økonomiske situasjonen bladet er kommet i, før de kan søke mer permanente løsninger. Jeg har derfor i 2003 sørget for nødvendige midler til drift dette året. Departementet er ellers kjent med at tidsskriftet har iverksatt vervekampanjer, og at dette har gitt gode resultater. Blant annet har flere fylkestrygdekontorer og trygdekontorer tegnet abonnement.

På lengre sikt er utfordringen for tidsskriftet å finne alternative finansieringskilder og nye brukergrupper, for å sikre det økonomiske grunnlaget for bladets eksistens.

J ø r g e n K o s m o hadde her gjeninntatt presidentplassen.

John I. Alvheim (FrP): Jeg takker statsråden for svaret, som overhodet ikke er et svar på mitt spørsmål. De andre bladene er jeg mindre interessert i i denne sammenheng.

Jeg må spørre statsråden om departementet er i stand til å lese innenat. Vedtaket i Stortinget gjorde det klingende klart at bladet Velferd skulle sikres for fremtiden og ikke bare i en overgangsordning for 2003.

Ved flere anledninger har jeg registrert at denne regjeringen ikke tar særlig på alvor alle de vedtak Stortinget gjør, og det må det de facto bli slutt på.

Kan sosialministeren her og nå forsikre om at bladet Velferd også skal sikres finansiell drift i årene som kommer? Det er Stortingets vilje at dette frittstående kritiske bladet skal fortsette å komme ut.

Statsråd Ingjerd Schou: Stortinget bad Regjeringen vurdere hvordan en kan sikre det økonomiske grunnlaget for bladet Velferd. Det har vi gjort, bl.a. ved å sikre driften i 2003 og samtidig se på de løsninger som ligger videre for 2004 og støtteordningene i forhold til denne type tidsskrifter. Jeg har fulgt opp Stortingets vedtak ved nettopp å vurdere hvordan en kan sikre bladet både for i år og for tiden etterpå.

Det som imidlertid er eiendommelig, er Fremskrittspartiets engasjement i denne saken. I Fremskrittspartiets program for 2001–2005 sier man nettopp at Fremskrittspartiet vil

«1. At aviser og tidsskrifter skal konkurrere på lik linje uten statsstøtte.

2. At den enkelte avis og det enkelte tidsskrift selv skal avgjøre sin finansieringsform, enten dette skjer med tilskudd og gaver fra organisasjoner og enkeltmennesker, ved annonser, eller ved løssalgs- og abonnementsinntekter.»

Slik sett står Fremskrittspartiets engasjement i denne saken noe i kontrast til det som står i programmet til Fremskrittspartiet.

John I. Alvheim (FrP): Jeg takker igjen statsråden for svaret.

Jeg vil tro at jeg kjenner Fremskrittspartiets program bedre enn statsråden gjør. Det er overhodet ikke relevant i denne sammenheng.

Slik jeg ser det, har ikke sosialministeren og departementet fulgt opp Stortingets klare og utvetydige vedtak. Det står da bare én ting igjen å gjøre, og det er at det samme stortingsflertall pålegger Regjeringen å sikre dette bladets finansielle fremtid. Det skal jeg påta meg å sørge for blir gjort.

Statsråd Ingjerd Schou: Vi har fulgt opp Stortingets vedtak. Vi har sikret bladet for 2003, og det er ordninger videre for 2004. Jeg betviler ikke at Fremskrittspartiet og lederen av sosialkomiteen kjenner Fremskrittspartiets program bedre enn undertegnede, men jeg kan også lese innenat. Det betyr at partiets program tilsier at tidsskrifter skal konkurrere på lik linje uten statsstøtte. Slik sett er oppfølgingen noe eiendommelig.

S p ø r s m å l 1 6

Harald T. Nesvik (FrP): Jeg vil få lov å stille følgende spørsmål til sosialministeren:

«Under behandlingen av Budsjett-innst. S. nr. 11 for 2001-2002 vedtok Stortinget å be Regjeringen utvikle en handlingsplan for å sørge for at alle unge funksjonshemmede som ønsker det, er flyttet ut av eldreinstusjon innen utgangen av 2005. Arbeidet skulle skje i samarbeid med brukerorganisasjonene. Så langt har dette, ifølge mine opplysninger, ikke skjedd.

Kan vi regne med at statsråden vil komme tilbake til dette under behandlingen av tiltaksmeldinga for funksjonshemmede som er bebudet i mai 2003?»

Statsråd Ingjerd Schou: Departementet følger opp Stortingets vedtak ved behandlingen av Budsjett-innst. S. nr. 11 for 2001-2002.

I 2001 gjennomførte Ressursenter for omstilling i kommunene en kartleggingsundersøkelse som viste at 161 personer under 50 år på det tidspunktet var bosatt i alders- og sykehjem. Brukerorganisasjonene var kritiske til undersøkelsen fordi de mente at brukerne ikke var blitt hørt. De mente videre at antall personer som ønsker å flytte ut, var høyere enn det Ressursenterets undersøkelser viste.

Departementet gjennomførte en ny kartlegging av hvor mange funksjonshemmede under 50 år som bor i eldreinstitusjoner og faktisk ønsker å flytte ut. For å møte brukerorganisasjonenes krav vurderte jeg det som viktig at brukerne selv så langt dette er mulig, skulle spørres om hva de ønsker. For å få mer kunnskap om dette og for å vurdere valg av tiltak har fylkesmennene gjennomført en kartlegging. Arbeidet startet i november/desember 2002. Alle fylkesmenn har nå gitt tilbakemelding til departementet. Brukerorganisasjonene vil om kort tid bli invitert til et møte bl.a. for å bli orientert om resultatet av kartleggingen og å komme med innspill når det gjelder tiltak for målgruppen.

Arbeidet med å gi yngre sterkt hjelpetrengende som bor ved alders- og sykehjem, et alternativt tilbud i egen bolig, er en prioritert oppgave. Ingen unge funksjonshemmede bør bo på alders- og sykehjem mot sin vilje. Jeg vil i stortingsmeldingen om politikken for funksjonshemmede redegjøre ytterligere for hvor mange unge funksjonshemmede som er bosatt ved alders- og sykehjem, og hvor mange av disse som ønsker et annet botilbud. Videre vil jeg i meldingen så langt det er mulig, presentere den videre prosessen når det gjelder utvikling av tiltak for målgruppen.

Harald T. Nesvik (FrP): Jeg takker statsråden for svaret, men det var ikke et svar på det spørsmålet jeg stilte. Jeg stilte spørsmål om den handlingsplanen som Stortinget har vedtatt, vil foreligge i forbindelse med den tilbakemeldingen for funksjonshemmede som vi får i mai.

Det er mulig at statsråden ikke er informert om det arbeidet som er gjort, og som er overlevert til departementet. FFO og Norges Handikapforbund overleverte allerede i mai i fjor forslag til en handlingsplan og forslag til tiltak som kunne få de funksjonshemmede ut av aldershjemmene. Er statsråden kjent med det arbeidet som disse organisasjonene har gjort, og med innholdet i det arbeidet som allerede er overlevert til departementet? Kan statsråden også svare på mitt spørsmål om en vil komme tilbake med en handlingsplan i forbindelse med meldingen i mai?

Statsråd Ingjerd Schou: Ja, jeg er kjent med det, og jeg nevnte også i mitt hovedsvar at brukerorganisasjonene var svært kritiske til den undersøkelsen som forelå fra 2001. De mente at brukerne ikke var blitt hørt, og de påpekte også en rekke tiltak. De var altså ikke fornøyd med undersøkelsen, og på bakgrunn av det, nettopp fordi de det gjaldt, ikke var blitt direkte spurt, har vi valgt å gjøre en ny undersøkelse og få en gjennomgang hvor siktemålet har vært å snakke og høre med den enkelte. Vi tar nå sikte på et møte med de funksjonshemmedes organisasjoner i denne saken så raskt som mulig. Vi har nettopp fått oppsummeringen fra fylkesmennene, og vi mener at det er mest fornuftig at vi orienterer organisasjonene og drøfter tiltak med dem før vi presenterer Stortinget for tallene. Tallene vil uansett presenteres i stortingsmeldingen om politikken for funksjonshemmede. Og som jeg sa i avslutningen på mitt hovedsvar, vil jeg i meldingen så

langt det er mulig, presentere den videre prosessen når det gjelder utvikling av tiltak for målgruppen.

Harald T. Nesvik (FrP): Det virker som om man her bruker all tid på å undersøke og undersøke for å finne fram til et eller annet tall istedenfor å følge opp Stortingets vedtak, for Stortingets vedtak lyder som følger:

«Stortinget ber Regjeringen i samarbeid med brukerorganisasjonene utarbeide en handlingsplan med tiltak som kan iverksettes for å sørge for at alle unge funksjonshemmede som ønsker det, er flyttet ut av eldreinstitusjon innen utgangen av 2005.»

Jo lengre tid det går, dess kortere tid blir det igjen til å oppfylle Stortingets vedtak. Og det er jo i den forbindelse at vi etterspør selve handlingen her. Antallet unge funksjonshemmede som befinner seg i institusjoner rundt omkring, er én del av problemstillingen. Men det som er det viktigste, er at det allerede er en del personer som klart har gitt uttrykk for at de ønsker å flytte ut. Og det har man altså ikke grepet fatt i fra Regjeringens side på tross av Stortingets vedtak.

Mitt spørsmål til sosialministeren blir som følger: Kan statsråden fra denne talerstolen nå i hvert fall love at organisasjonene senest innen utgangen av mai blir kalt inn til dette møtet, slik at vi kan få oss forelagt en progresjon i denne saken i vårsesjonen?

Statsråd Ingjerd Schou: Som jeg nevnte, tar vi sikte på et møte med de funksjonshemmedes organisasjoner så raskt som mulig.

En ting er tallene, men tiltakene skal treffe, og da er det også viktig at vi har mer informasjon. Det var det organisasjonene var kritiske til, fordi det er ulike ønsker, og det er ulike behov, men det er også ulike registrering. Og bakgrunnen for at vi valgte å foreta en ny kartlegging, til tross for at enkelte organisasjoner også mente det var overflødig, er at det er tiltakene som skal telle. Det er jeg helt enig med representanten i, og da må vi også ha et realistisk bilde av situasjonen. Enkelte brukere blir registrert som institusjonsboere, mens de i realiteten bor i en tilrettelagt bolig, f.eks. en barnebolig eller en bolig for autister. Dette er ordinære boliger som kommunen har valgt å regulere som boform etter sosialtjenesteloven, og som derfor blir definert som institusjon i statistikken. I tillegg er det noen av beboerne som ikke ønsker å flytte, eller som ikke vurderes å ha nytte av et eget botilbud.

Vi skal ha et møte med organisasjonene, men tiltakene skal også treffe, og de skal være riktige.

S p ø r s m å l 17

Fra representanten Geir-Ketil Hansen til samferdselsministeren:

«NSB AS har siden september 2002 varslet at de ikke vil drive persontrafikken på Ofofbanen etter ruteskifte i juni 2003. Samferdselskomiteen har i en flertallsmerknad presisert at dersom forholdene ligger til rette for det, bør trafikkeringsretten overføres fra NSB til Ofofbanen AS.

Hva vil statsråden gjøre for å følge opp innstillingen fra samferdselskomiteen, og hva vil statsråden gjøre for å sikre persontrafikken etter juni 2003?»

S p ø r s m å l 1 8

Fra representanten Signe Øye til samferdselsministeren:

«Trafikkskadene i Østfold medfører en kostnad pr. tusen innbyggere på 6,3 mill. kr. Hele 27 pst. av dette gjelder drepte i trafikkuulykker i fylket. Undersøkelsen som er foretatt, viser at Østfold ligger meget høyt i både skadde og drepte i trafikken i forhold til landet for øvrig.

Hva vil statsråden gjøre med det?»

Presidenten: Disse spørsmålene er utsatt til neste spørretime.

S p ø r s m å l 1 9

Presidenten: Dette spørsmålet, fra Audun Bjørlo Lysbakken til samferdselsministeren, vil bli besvart av sosialministeren på vegne av samferdselsministeren, som er bortreist.

Audun Bjørlo Lysbakken (SV): Jeg vil gjerne stille følgende spørsmål til statsråden:

«Bergen bystyre vedtok i februar og juni 2000 at det på firefelts innfartsårer bør kunne reserveres et felt til kollektivtrafikk i rushtiden. Vedtatte forsøk er ennå ikke gjennomført fordi Statens vegvesen ikke har behandlet saken. En representant for Vegvesenet innrømmet overfor Bergensavisen 27. mars at behandlingen ennå ikke var satt i gang – over tre år etter første vedtak.

Er det akseptabelt at Vegvesenet behandler bystyrets vedtak på en slik måte, og hva vil statsråden gjøre for å få fortløpende i prosessen?»

Statsråd Ingjerd Schou: Det er blitt og vil bli gjennomført en rekke tiltak for å bedre kollektivtraffikkens vilkår i Bergen. For tida pågår det betydelige anleggsarbeider med kollektivfelt i Kokstad/Sandsli-området langs innfarten fra Flesland, som skal stå ferdig neste år. Samlet investering til kollektivtiltak i området vil være om lag 170 mill. kr.

Det er også startet opp arbeid med kollektivprioritering i Bergen sentrum, bl.a. med nye kollektivfelt. Det er gjennomført lyskryssprioritering for busser i over 50 signalregulerte kryss i byen. I det nylig vedtatte Bergensprogrammet for transport, byutvikling og miljø går over halvparten av investeringsrammen på 4,3 milliarder kr de neste ti årene til kollektivtiltak, tiltak for myke trafikant, miljø- og sentrumsopprusting.

I forbindelse med behandlingen av «Klimahandlingsplan for Bergen» 28. februar 2000 vedtok Bergen bystyre følgende:

«For å bedre fremkommeligheten for kollektivtrafikken på hovedinnfartsårene, der det er fire felt, bør ett av feltene reserveres kollektivtrafikk i rushtiden.

Det bør vurderes å gi nyttetraffikken adgang til kollektivfeltene ved en slik omlegging.»

Statens vegvesen har vurdert forslag om å reservere ett felt for kollektivtrafikk på disse veiene i rushtida, og mener at dette ikke vil være gunstig for kollektivtrafikken samlet sett. Årsaken er at forslaget vil gi stor reduksjon av fremkommeligheten for all trafikk på innfartsårene og dermed overføre betydelige mengder trafikk til det sekundære veinettet, hvor hoveddelen av kollektivtrafikken avvikles. Her vil bussene således få redusert fremkommelighet dersom forslaget gjennomføres.

Et alternativ som derimot kan bedre forholdene for kollektivtrafikken og trafikkavviklingen samlet sett på disse veiene, er såkalte sambruksfelt. Det vil si at ett felt i hver retning på flerfeltsveier reserveres for kollektivtrafikk og personbiler med to eller flere personer. Erfaringer fra Trondheim viser at dette både bedrer fremkommeligheten for busser og gjør at færre kjører alene i privatbil.

Samferdselsdepartementet bad derfor i oktober 2002 Vegdirektoratet innføre sambruksfelt på nordre innfartsåre til Bergen, og å vurdere innføring av sambruksfelt også på øvrige innfartsårer til Bergen med flerfeltsvei.

Forrige måned ble to alternative forslag om sambruksfelt på nordre innfartsåre sendt på offentlig høring. Deres resultat fra høringsrunden gir grunnlag for det, tar Statens vegvesen sikte på å etablere sambruksfelt på strekningen i løpet av dette året.

Satsingen på kollektivtrafikk er en meget viktig del av Bergensprogrammet i de kommende år. Samferdselsdepartementet vil derfor nå på nytt be Statens vegvesen om å holde oppe tempoet i arbeidet med bl.a. sambruksfelt i Bergen, og å få rask fremdrift i vurderingen av sambruksfelt også på øvrige innfartsårer. Selv om det er et løpende samarbeid på flere nivåer mellom partene i Bergensprogrammet, vil jeg spesielt be Statens vegvesen om å gå i dialog med Bergen kommune om å få fremdrift i saken på en formålstjenlig måte.

Audun Bjørlo Lysbakken (SV): Jeg er glad for det siste signalet fra statsråden. Likevel var svaret en oppsummering av ting som jeg vet, og av mange gode ting ved planene for kollektivtrafikk i Bergen som jeg er enig i. Men det som det er viktig å ta fatt i i denne saken, er jo det faktum av man har hatt et vedtak fra bystyret liggende i tre år uten at Statens vegvesen har tatt tak i det. Det var først etter at det for noen uker tilbake kom avisoppslag om dette, at saken ble sendt ut på høring. Det er mange i Bergen – og jeg er enig med dem – som mener at denne type saksbehandling er en liten skandale, og vi kan ikke forstå hvordan saken har kunnet ligge brakk så lenge.

Jeg lurer på om statsråden er enig i at den type saksbehandling er uholdbar.

Statsråd Ingjerd Schou: Det fremgår vel av siste del av mitt svar at Samferdselsdepartementet på nytt vil be Statens vegvesen holde tempoet oppe i arbeidet med bl.a. sambruksfelt i Bergen, og gå i dialog med Bergen kom-

(Statsråd Schou)

mune om å få en fremdrift i denne saken på en formålstjenlig måte.

Nå er dette ett av flere områder som går på forhold knyttet spesielt til kollektivtrafikken i Bergensområdet. Det har blitt gjort mye, bl.a. når det gjelder arbeid med kollektivprioritering på gjennomgående riksvei i Bergen sentrum, hvor det skal etableres kollektivfelt i ytterkanten av strekningen. Det er også slik at bussene i dag er gitt prioritet i en helt annen form. I 52 av de signalregulerte kryssene i byen og i mange andre kryss gis bussene prioritet ut fra detektorer i kjørebanelen, og på mange busstraseer gis bussene «grønn bølge» på bekostning av kryssende bilstrømmer. Det er også flere forhold innenfor dette området som jeg ikke skal gå ytterligere inn på her. Men representanten har tatt opp et spørsmål som departementet ser som viktig i forhold til sakshåndtering, og man vil også ta fornyet kontakt.

Audun Bjørlo Lysbakken (SV): Jeg synes det er et positivt signal, og jeg er glad for det svaret. Vi vil også håpe at det signalet vil føre til handling fra Samferdselsdepartementets side, slik at vi får forgang i denne prosessen. Jeg regner med at det da vil bli resultatet. Hvis ikke får vi ta det opp på et tidspunkt hvor samferdselsministeren har mulighet til å møte i Stortinget.

Jeg takker for svaret. Jeg har egentlig ikke behov for videre oppfølgingsspørsmål.

Statsråd Ingjerd Schou: Hvis spørreeren er fornøyd, så er intet bedre.

Presidenten: Sak nr. 1 er dermed ferdigbehandlet.

S a k n r . 2

Referat

Presidenten: Det foreligger ikke noe referat.

Møtet hevet kl. 12.50.
